

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen

i

AALBORG KATHEDRALSKOLE

i Juni og Juli 1853.

Indhold:

1. De udvidede Skoler og Undervisningen i Tysk. Af Overlærer Mag. Povelsen.
2. Skoleefterretninger. Af Rektor Mag. Tregder.

Aalborg.

Trykt hos Karl Bech.

De udvidede Skoler

og

Undervisningen i Tysk.

(Med særligt Hensyn til en tysk Læsebog for Begyndere).

AF

Overlærer, Mag. **Povelsen.**

Allerede tidligere har jeg (i Programmet for 1848, S. 3—4) fundet Anledning til at udtale mig om det for Skolen og Disciplene selv ønskelige i, at Forældre indsætte deres Børn i 1ste Klasse i en Alder af 10 Aar, istæden for, som desværre saa ofte sker, at forberede dem til en højere Klasse, som de meget sjælden blive modne til. At min agtede Medlærer, Hr. Mag. Povelsen, i nærværende Afhandling udførligere har behandlet dette Punkt, har derfor glædet mig meget, da jeg i alt væsentligt kan samstemme med hans Ytringer derom, og jeg griber derfor atter Lejligheden til at henlede vedkommende Forældres Opmærksomhed paa denne for deres Børns Udvikling vigtige Betragtning.

Tregder.

„Mit nichts wird in der Pädagogik mehr geprunkt, als mit der Methodik, und in nichts ist der Charlatanismus mehr zu Hause. Jede kleine Umstellung, jede dürftige Modification wird sogleich als eine neue oder verbesserte Methode ausgeschrieben, und selbst die albernsten, oberflächlichsten Veränderungen finden doch sogleich ihre Plagiatores, die ihre Unverschämtheit abermals hinter einer seichten Nüancirung verstecken und sich wieder Erfinder nennen.“

(Die Pädag. als System § 107).

Ikke saa meget for at advare mig selv, som for strax at fralægge mig en lignende Anmasselse har jeg stillet disse Ord af Dr. Rosenkranz i Spidsen for min lille Afhandling. Det er nærmest min Hensigt med efterfølgende Linier at bidrage noget til større Samvirken mellem vor Skoles Lærere og de Forældre og Værger, der tænke paa at sende os deres Sønner og Myndlinge. Maaske ville dog disse Bemærkninger ogsaa kunne interessere udenfor den snevrere Kreds, for hvilken de ere skrevne, forsaavidt som man, hvad jeg anser for sandsynligt, ved andre Skoler og i andre Skolekredse maatte have gjort lignende Erfaringer.

Bekjendtgjørelsen af 13 Maj 1850 angaaende den under 6 s. M. approberede Undervisningsplan og Examensbestemmelser for de lærde Skoler i Danmark har ikke blot for Øjeblikket fremkaldt en ny Tilstand i det højere Skolevæsen, men tillige angivet en ny Vej for dettes fremtidige Udvikling. Det gamle Navn „Latinskole“ bliver med hver Dag mindre passende. Allede nu gives der i to Klasser ingen Latinundervisning, og den ved én Skole iværksatte og ved flere paatænkte Oprettelse af særskilte Realklasser vil let kunne have til Følge, at et overvejende Antal Disciple fuldende det befalede Skolekursus uden

at have nydt Undervisning i Latin. Selv Bekjendtgjørelsens Benævnelse „lærd Skole“ kan, efter det engang vedtagne Begreb, kun uegentlig betegne den ny Skole i dens Helhed.

Alligevel er ikke blot Maalet for den Dannelse, de udvidede Skoler meddele de Disciple, der ere bestemte til Studering, næsten det samme som før — kun at et Aar er lagt til Skolens Omraade —, men ogsaa Dannelsens Maade og Midler ere i det væsentlige de samme.

Skjøndt nemlig de udvidede Skoler have optaget et Par ny Fag og i andre udvidet Undervisningen, er dog den sproglige Undervisning nu som før at betragte som Grundlaget og Midtpunktet for den Dannelse, disse Skoler meddele.

At Tilstanden ligesuldt med Rette kan kaldes ny, vil en kort Sammenligning maaske tydeligst vise.

Tidligere indrømmedes de gamle Sprog og tildels Historie et langt overvejende Timetal, og disse Fag vare saa godt som ene Gjenstand for Forberedelse hjemme. De andre Fag, især nyere Sprog og Mathematik, behandledes yderst stifmoderlig som Bifag uden indbyrdes Forbindelse eller Forbindelse med Hovedfagene. Hverken Lærere eller Disciple syntes at tillægge disse Fag nogen Betydning som almindelige Dannelsesmidler, man indrømmede dem i det højeste envis ydre Anvendelighed. Om derfor ogsaa en og anden Discipel, enten ledet af en dunkel, rigligere Følelse eller i et bestemt Øjemed, behandlede et eller flere af disse Fag med Forkjærlighed, saa hørte dog saadanne Tilfælde til Undtagelserne. Hertil kom endnu, hvad der maaske var det allerværste, at de fleste Skoler i disse Fag savnede tilstrækkelige Lærerkrafter. Under saadanne Forhold var det ganske naturligt, at der ved Oprykning i en ny Klasse næsten udelukkende blev taget Hensyn til de nævnte Hovedfag, og dette blev atter en Grund til, at de øvrige Fag end mere traadte i Baggrunden.

Nu derimod er ethvert Fag hævdet sin Plads i Rækken, og samtlige Fag have naturlig ordnet sig i tre Hovedgrupper.

Saaledes udgjøre nu de mathematiske Discipliner i Forbindelse med Naturlære og Astronomi en væsentlig Del af Undervisningen og afgive et vigtigt Dannelsesmiddel for Anskuelse og Reflexion; Geografien, der før fristede en kummerlig Tilværelse som Historiens lidet agtede Tjenerinde, har ved Naturhistoriens og Astronomiens Oplagelse i Skolen saavel som ved forbedret Methode og Læremidler erhvervet sig en selvstændigere Plads; den udvidede Undervisning i Mythologi, græsk og romersk Litteraturhistorie og Antikviteter efter Haandbøger, der med Forbigaaelse af unødvendig Vidtløflighed i Enkelthederne give en fuldstændig Oversigt over Oldtidens aandelige, huslige og borgerlige Liv, gjør det muligt at fremkalde en hidtil paa de fleste Steder savnet levende og frugtbar Samvirken af de filologiske Lærere og Historielæreren og saaledes mellem disse Fag at tilvejebringe den Forbindelse, der først er istand til at kaste det rette Lys til begge Sider *); Modersmaalet er hævdet dets naturlige Rang, og de nyere Sprog ere som Bærere af Undervisningen i fremmede Sprog henviste til at træde i organisk Forbindelse med Undervisningen i de gamle Sprog, og saaledes er ogsaa i hine Sprog — især i Tysk — en Methode bleven nødvendig, der med tilbørligt Hensyn til det enkelte Sprogs Ejendommeligheder og disses Tilegnelse tillige tager stadigt Hensyn til de almindelige Sproglove og disses Udtryk i det givne Sprog.

Naar man saaledes ser, at Skolereformen har tilvejebragt en inderligere Forbindelse mellem Undervisningsfagene, kunde man let fristes til at troe, at Skolen nu mere end før eller dog

*) Her savnes dog endnu de behørigte Læremidler: en Haandbog i den gamle Historie, hvori de to Hovedfolks politiske og Kulturhistorie var behandlet fra dette Synspunkt, eller en Enkyklopædi i de filologiske Discipliner til Skolebrug, der foruden en kortfattet Lærebog i Mythologi, Archæologi, Litteraturhistorie, Antikviteter indeholdt en gammel Geografi og en ikke altfor kort, orienterende historisk Indledning.

lige saa fuldt som før udgjør et fast, organisk hele. Dette er dog — i det mindste for Øjeblikket — langt fra Tilfælde.

For det første har en ydre Betragtning af den udvidede Skole bragt mange Fædre paa den Tro, at den lærde Skole først begynder med tredie Klasse, at de to første Klasser kun meddele en forberedende Undervisning, som man lige saa hensigtsmæssigt eller endog hensigtsmæssigere kan søge andensteds; og man træffer ikke saa sjelden paa Ytringer, der tyde paa, at en lignende Betragtningssmaaede ogsaa har gjort sig gjældende indenfor Skolerne selv. Heraf er da Følgen bleven, dels at Lærerne ikke altid bidrage deres til at skaffe den Anskuelse Indgang, at det er i Skolernes og Disciplenes vel forstaaede Interesse, at disse allerede sendes til første Klasse, dels at Forældrene allfor let give efter for økonomiske Hindringer og allehaande lidet betydende Hensyn, naar Talen er om itide at sende deres Børn i Skole. Saaledes har man da set, at de to nederste Klasser paa mange Steder vare meget tyndt besøgte, paa enkelte Steder endog stode ledige, og at selv der, hvor dette mindst var Tilfælde, dog mange, som under den gamle Indretning vilde sendt deres Børn til første Klasse, nu først sendte dem to Aar senere. I tredie Klasse traf man da forholdsvis faa, der i Skolen havde begyndt forfra, og en Tilknyppten til den i Skolen meddelte forberedende Undervisning blev af den Grund vanskelig, om ikke umulig, især hvor Talen var om det, der med Rette maatte forudsættes som tilstrækkelig bekjendt og tilbørlig indøvet.

En, der var mindre nøje bekjendt med Forholdene, kunde her gjøre den Indvending, at Skolerne ved Optagelse af ny Disciple i tredie Klasse have Midler ihænde til at sikre sig, at den, der indmeldes til denne Klasse, ikke blot besidder en lige saa stor Kundskabsmasse, som de, der flyttes op fra anden Klasse, men ogsaa en ensartet Kundskab, og at det saaledes maatte være muligt uforstyrret at bygge videre paa Skolens Grundlag. En saadan vilde, idet han støttede sig til sin Erfar-

ring fra sin egen Skolegang, maaske sige: „Naar i min Tid nogen vilde optages i Firklassesystemets anden Klasse, stilledes der blandt andet i Latin den bestemte Fordring til ham, at han skulde have Sikkerhed i Formlæren, Kundskab til de allerbe-kjendteste Glosser og være istand til at oversætte ganske lette Smaasætninger fra Dansk til Latin. Han maatte opgive som læst et ikke allfor kort Afsnit i en latinsk Læsebog og det maatte han kunne, ellers kom han i første Klasse. Men besad han denne Kundskab og Færdighed, og var han istand til at fyldestgjøre de stillede Fordringer, saa kunde han ogsaa følge med anden Klasse uden at virke forstyrrende ind paa Undervisningen. Skulde da Skolerne ikke være istand til lige saa fuldt nu som før at sikre sig dette?“

Desværre maa vi herpaa svare med et bestemt nej — i det mindste for Øjeblikket. Vanskelighederne ved en paalidelig Optagelsesprøve ere forøgede. Vel ere nogle af disse grundede i Forholdenes Nyhed og kunne haabes hævede efterhaanden, som de ny Forhold vinde Bestemthed og Fasthed, men nogle ligge i Forholdenes egen Natur. Som en Vanskelighed af sidste Art skal jeg fremhæve den, at Modersmaalet, der ved Optagelsen i tredje Klasse er blevet et vigtigt Examinationsfag, er det Undervisningsfag, hvori det er allervanskeligst at opstille skarpt begrændsede Fordringer og saaledes det, hvori det er vanskeligst at drage den sikre Grændse mellem en med behørig Ro tilegnet og fordøjet Kundskab og et i en Hast til-lært Skin af Kundskab, og er dette allerede i og for sig vanskeligt, bliver det dobbelt vanskelig, naar Aspirantens For-knythed paa Grund af de uvante Omgivelser, det ved Aldersbestemmelsen ofte bundne Valg mellem Optagelse i en bestemt Klasse og fuldstændig Afvisning, den paa mange Steder beklagelige Mangel paa Adgang til en nogenlunde god og billig Forberedelse næsten synes at gjøre det til Pligt for den examinerende Lærer at vise al den Lemfældighed, som Skolens uafviseligste Fordringer tilstede.

En anden Vanskelighed, der dog maa kunne hæves, ligger i Forældrenes og Skolens forskellige Opfattelse af de Fordringer, der stilles til den, der vil optages i tredje Klasse. Hvis jeg ikke fejler, hidrøre Forældrenes og Privatlærernes Vildfarelser og Misgreb væsentlig derfra, at de allfor meget se paa vore Fordringers Omfang og allfor lidet paa deres Indhold, eller med andre Ord derfra, at de ere ubekjendte med Reformens Aand, der mere tilsigter Aandsmodenhed end Kundskabsmasse, et Maal, som Skolen stræber at naa ved at lede Disciple til en inderligere Tilegnelse af en mindre Kundskabsmasse, der er valgt med omhyggeligt Hensyn til enhver Alders almindelige Udviklingstrin. Fordringerne maa derfor snarere vejes end maales. Paa den anden Side turde det ikke være overflødig at minde om, at ligesom intellektuel Aandsmodenhed væsentlig erhverves gennem Kundskab, saaledes kan den kun prøves indenfor Grændserne af en bestemt Kundskabsmasse; thi undertiden ere Forældrene i Virkeligheden ikke langt fra at stille den Fordring til os, at vi skulle anstille en abstrakt Modenhedsprøve med deres Sønner: i den Grad ere nogle komne bort fra den gode Skik at angive noget — lidt eller meget — ikke blot som læst men ogsaa som lært.

Skulde overhovedet Forf. af disse Linier, der her ved Skolen aarlig har prøvet dem, der indmeldtes til Optagelse i tredje Klasse, i Dansk og undertiden i Tysk, udtale en almindelig Døm, da vilde den lyde saaledes: Med Undtagelse af to eller tre i alt have de forholdsvis talrige Aspiranter til denne Klasse ikke engang nogenlunde fyldestgjort de tarveligste Fordringer. Paa de allerfleste kunde jeg høre, at de for nylig havde haft at gjøre med dansk Grammatik og Analyse, men blot antagetlig Sikkerhed i de første grammatikalske Begreber og Sproglove (f. Ex. i Ordklasserne og Sætningsdelene) har jeg kun fundet hos ganske faa af disse Drengene paa 12, 13 ja undertiden 14 Aar. I Tysk var det ligesaa. De havde som oftest læst meget, men lært lidet, havde hverken det nødtørftigste Glosseforraad eller

Sikkerhed i Bøjningslæren eller Færdighed i at danne den simpleste Ordforbindelse uden de groveste Fejl. I det hele vare mange af disse Aspiranter til tredie Klasse ikke videre, end de skulde være for at optages i første Klasse.

Naar jeg sammenholdt mine Formodninger om Grunden hertil med hvad jeg til forskjellige Tider erfarede af Samtaler med Forældre og Værger, kom jeg til det Resultat, at det for det meste gaar til paa følgende Maade. Saalænge endnu Optagelsen i en lærd Skole er fjern, nyde de fleste en aldeles tilfældig Undervisning. Naar Tiden nærmer sig, erkendter man sig om Skolens Fordringer. Man faar da fat paa et Program, og man bliver snart enig med sig selv om, at det, der læres i de to første Klasser, er saa ubetydeligt, at det vilde være en utilladelig Ødslen med Tid og Penge at sende en lille Dreng fra Hjemmet „for i to Aar at lære det, som han allerede kan eller dog kan lære i et halvt Aars Tid“. Forældrenes Lyst til at faa deres Børn saa højt op i Skolen som muligt og om muligt „vinde et Aar“ — en Stræben, som de ofte komme til at angre, men for silde — er ofte en medvirkende Aarsag til, at man ved en kort Tids Dressur forsøger at springe forbi de to første Klasser.*) Hvorledes Forsøget falder ud, er omtalt. Derfor gjentager det sig hvert Aar, at de fleste, der ere anmeldte til tredie Klasse, optages i anden ja endog i første Klasse (men første Klasse er bedre tjent med en, der er vel forberedt til første end med en, der er slet forberedt til tredie), en enkelt, hvis Alder derved vilde komme i altfor stor Strid med Aldersbestemmelsen, og hvis Hjemsted har været blotet for enhver Fordannelsesanstalt, er vel ogsaa sluppen ind i tredie Klasse uden just saa ganske at have opfyldt Fordringerne. Hvis der er nogen Skole, hvor man endnu ikke har været istand

*) Dette, som var let at forudse, har rimeligvis medvirket til den udvidede Aldersbestemmelse, en Foranstaltning, der af mange er bleven dadlet, men med stor Uret.

til at lægge eller gennemføre en fast Plan for Sprogundervisningen i de to nederste Klasser, og hvor det altsaa ikke vilde staa stort bedre til med dem, der flyttedes op fra anden Klasse, vilde jo endog saadanne Aspiranters Optagelse være en simpel Retfærdighedshandling. Men under saadanne Forhold paalægges Latinlæreren i tredie Klasse en større eller mindre Del af det Arbejde, der skulde være gjort i anden og første af den danske og tyske Lærer, og Grunden til Undervisningen i fremmede Sprog lægges da egentlig først i tredie Klasse, saa at de to første Klasser kun uegentlig kunne regnes for Dele af den lærde Skole.

Medens saaledes de fjernere boende ved at sende deres Børn for silde og utilstrækkelig forberedte til Skolen bidrage til at løse den organiske Forbindelse mellem de to første Klasser og den øvrige Skole, saa bidrage de, der boe i Skolebyen — især i en større — paa en anden Maade til det samme, ved at sende en Del slet forberedte og ej til Studering bestemte Børn til den udvidede Skole. Naar allerede tidligere de latinske Skoler besøgte af adskillige, der ikke vare bestemte til Studering, saa er det naturligt, at endnu flere vælge de udvidede Skoler, der tage særligt Hensyn til de ustuderendes Tarv, medens de ere billigere end private Realskoler, hvor saadanne findes. Men paa Realundervisningens nærværende Udviklingstrin i de lærde Skoler er det ikke heldigt, naar vordende Realister udgjøre Flertallet i de to Fællesklasser. Thi hvorlidet det end er grundet i Fornuft og Billighed, saa er det dog vist, at i Reglen de bedst begavede og til aandelig Beskæftigelse mest oplagte Børn bestemmes til Studering, og den Fordannelse, de ustuderende nyde, er som oftest endnu mangelfuldere og planløser*) en hines. „Han skal jo ikke studere“ er desuden alt-

*) Saaledes træffer man undertiden Drengene paa 9 eller 10 Aar, der nyde Undervisning blandt andet i Tysk, Fransk og Engelsk.

for ofte et Fribrev, hvor Talen er om Anstrængelser eller Fornegtelse af Adspredelser eller stadigt og alvorligt Ansvar for Tidens og Kræfternes Anvendelse. Disse Disciple mangle endelig, saalænge der ikke er sat et bestemtere fælles Maal for Realundervisningen og en Afgangsprøve, som det er almindelig Skik at underkaste sig, baade hos sig selv og hos deres foresatte den Spore, som de studerende Disciple have, og i samme Forhold, som disse Disciples Tal stiger i Fællesklasserne, bliver det derfor vanskeligere og vanskeligere for Læreren hos den samlede Klasse at vække den Energi, der udfordres til en tilfredsstillende Løsning af den samlede Klasses fælles Opgave.

Disse Hindringer for de to første Klassers nøje Tilslutten til den øvrige Skole ere saaledes for Øjeblikket tilstede, og man maa ikke undervurdere de Vanskeligheder, der ere forbundne med at hæve dem. Maaske ligger endog til Grund for alt dette Tidens uafviselige Krav paa almindeligere Delagtighed i en vis videnskabelig Dannelse og dennes Sondring fra den egentlige lærde Dannelse, maaske er denne Sondring atter bestemt til at bane Vejen til den hidtil savnede organiske Forbindelse *) mellem det hele Underdervisningsvæsen, det højere og det lavere. **) Og i Sandhed meget tyder paa, at vi i dette

*) Allerede 1790 udtalte Rektor Tauber i Roeskilde i en Skolelale „om den nærværende Gjæring i Undervisningsfaget“ det Haab til en Skoleplan, der dengang var under Udarbejdelse, at den vilde „sætte de latinske Skoler i venskabelig Sammenhæng med de danske Kjøbstad- og Landsby-skoler“.

**) Her er ikke Stedet til at gaa ind paa dette vanskelige Spørgsmaal. For ikke at misforstaas vil jeg kun bemærke, at jeg ikke hører til dem, der ville have den lærde Skoledannelse henvist til Specialskoler for vordende Embedskandidater, men at jeg tænker mig de tre Arter af Skoler: Folkeskolen (i dens forskj. Former), Middelskolen (Realskolen) og den højere (lærde) Skole forbundne ved Dannelsens Art og Maade, adskilte ved Dannelsens Grad og Midler.

som i saa meget andet befinde os i en Gjærings- og Overgangstid.

Det være nu som det vil. Det bliver i ethvert Tilfælde Øjeblikkets Opgave med ærlig og forstandig Iver at arbejde paa den begyndte Reforms nøjagtige Gjennemførelse for at sikre det, der viser sig udførligt og hensigtsmæssigt, fortjent Varighed og videre Udvikling og paa den anden Side fremkalde den nødvendige Forandring eller Modifikation i det, der enten maatte vise sig mindre udførligt eller mindre hensigtsmæssigt. Men hertil fordres en forenet Samvirken af Overbestyrelsen, Skolen og Forældrene.

Overbestyrelsen har atter for nylig vist sin alvorlige Iver for at fremme og videre udvikle sit begyndte Værk ved Udarbejdelsen af et Lovforslag om Oprettelse af særskilte Realklasser i nogle større Skoler og af en Afgangsexamen for ustuderende, Foranstaltninger, der sigte til ogsaa for denne Klasse af Disciple at opstille et bestemt fælles Maal for Skoledannelsen, og som derfor for disse Disciple indeholde en virksom Opfordring til at arbejde paa Løsningen af hver enkelt Klasses Opgave med samme Iver, som de studerende. Det er Skolerens Sag at lægge en klar og bestemt Plan for den hele fremadskridende Undervisning og at sørge for dens heldige Udførelse. Forældrene ville da ikke blive tilbage. Hvad de to nederste Klasser angaar, er jeg navnlig overbevist om, at Forældrene, — naar vi overtyde dem om, at Skolen aarlig kan fremvise en Stamme af vel forberedte Aspiranter til tredie Klasse, og vi tillige angive den Vej, der er fulgt med disse, — enten, forsaavidt de ere istand dertil, ville sende os deres Sønner — ustuderende og studerende — itide*) eller ad samme Vej som

*) Vor Skole har vel ingen Grund til at klage over Discipeltallet i første (22) og anden Klasse (23). Derimod vil et Blik paa Disciplenes Alder vise, at dette Ønske alligevel er paa sit Sted. I anden Klasse f. Ex. have af 23 Disciple kun 14 nogenlunde den reglementerede Alder (mel-

vi søge at forberede de Sønner, som de nødes til først senere at sende os^o). Som et Bidrag til denne fælles Opgaves Løsning fra Skolens Side skal Forfatteren af disse Linier udvikle sin Mening om Undervisningen i Tysk i de udvidede Skoler, navnlig i disses to Fællesklasser.

Hvorledes det før Reformen i Skolerne saa ud med Tysken, erindre sagtens de fleste af os. Naar Skoler, der manglede tilstrækkelige Lærerkræfter, ved faa Skoletimer og uden at kræve Hjemmeflid vare istand til at fyldestgjøre Examensfordringerne, var det vel intet Under, om selv de Skoler, der havde gode Lærerkræfter og viste Bifagene Agtelse, havde stor Vanskelighed ved at fremkalde en Tilstand, der i det hele var bedre. Naar f. Ex. Disciplene i de københavnske Skoler flere Aar før deres Dimission, som Tilhørere ved examen artium, kunde overtyde sig om, at de allerede vare istand til med Ære at bestaa Prøven i Tysk, fulgte ganske naturlig heraf, at i de øverste Klasser kun de faa, der lededes af en selvstændig Interesse, benyttede den Lejlighed, Skolen bød, til videre Fremskridt udover det ved disse nøjsomme Examensfordringer op-

lem ellefte og tolvte Aar), idet 6 have fyldt det 11te, 8 det 12te; hvorimod 7 have fyldt det 13de, 2 endog det 14de Aar. Af disse 23 ere, saavidt vides, i det højeste 10 bestemte til Studering.

^o) Det er maaske ikke overflødig at advare mod den oftere udtalte Frygt for, at første eller anden Klasse ikke skulde give en opvakt og vel forberedt Dreng tilstrækkelig Beskæftigelse. Kan en Dreng paa 10 eller 11 Aar ved Opmærksomhed i de 6 Skoletimer og en halv eller hel Times Forberedelse hjemme opfylde Skolens Fordringer, saa at han f. Ex. her i Skolen til Hovedkarakter ved hver Maaneds Ende faar mg. eller en enkelt Maaned mg.?, saa har han den Aandsbeskæftigelse, som man bør kræve af hans Alder, men opfylder han ikke ovennævnte Fordring, saa er det et tydeligt Bevis paa, at Klassen giver ham mere at bestille, end han kan overkomme (forudsat, at han gjør, hvad han kan).

stillede Maal. Derved vanskeliggjordes i høj Grad Gjennemførelsen af en bestemt Gradation i Fordringerne, og i Virkeligheden var det ofte meget vanskeligt ved Skoleexamen at opdage nogen Forskjel paa de tre øverste Klassers Præstationer. Til disse Ulemper kom endnu selv ved de Skoler, hvor den tyske Undervisning drevs med størst Kraft og Held, næsten fuldstændig Mangel paa Forbindelse mellem Undervisningen i de ældre og nyere Sprog, en Mangel, som ikke blot fremtraadte i en unødvendig og højst forstyrrende Afvigelse i Terminologien, men ofte i en yderst forskjellig Opfattelse og Fremstilling af de almindeligste sproglige Begreber og Love. Herpaa behøver jeg neppe at anføre Exempler.

Den provisoriske Plan for den, ved allerh. Res. af 9 Febr. 1844 bestemte, udvidede Undervisning i tre Skoler udkom 25 Juli 1845 og udvidede Fordringerne i Tysk betydelig, idet den som Maal satte Færdighed i at forstaa og korrekt skrive Sproget samt Bekjendtskab med det væsentligste af den tyske Litteraturs Historie. Desuden anvistes Sproget en ny betydningsfuld Plads i Undervisningens Organisme derved, at det udtaltes, at Undervisning heri skulde gives ved Siden af Undervisningen i Dansk, og der til begge Sprog i Forening stilledes som første Fordring at bibringe Disciplene de almindelige grammatikalske Begreber.

Men allerede to Aar, før denne Plan udkom, var en Undervisning efter de ny deri udtalte Grundsætninger forberedet og paabegyndt. At dette allerførst skete ved Sorø Akademis Skole, var i flere Henseender meget vel betænkt, hvad enten man ser hen til den, der saaledes kom til at lede det første Forsøg, eller til de rigere Lærerkrefter, der paa Grund af Skolens særegne gunstige Stilling stod til hans Raadighed, eller til den traditionelle Agtelse, de levende Sprog der havde nydt lige siden Anstaltens Gjenoplivelse i Aaret 1822. Derfor blev Op-gaven ogsaa greben med megen Sikkerhed og udført med Iver og Dygtighed. Den første Opfattelse var dog ikke lidet for-

skjellig fra den, der efterhaanden har dannet sig; navnlig har det siden forekommet mig, at Behandlingen af det grammatiske Element traadte for stærkt i Forgrunden og udgjorde en allfor væsentlig og selvstændig Del af den hele Undervisning. Det var især den danske Undervisnings Skikkelse, hvori dette Misforhold fremtraadte. Og naar man gjennemlæser Ordene i den provisoriske Plan, finder man deri unegtelig envis Hjemmel for en saadan Fremgangsmaade.

Den, ikke mindre ved Erfaring end ved den imidlertid stedfundne offentlige Diskussion fremkaldte, Modifikation i den oprindelig paatænkte og paabegyndte grammatiske Strenghed havde ogsaa synlig Indflydelse paa Redaktionen af Bekjendtgørelsen af 13 Maj 1850. Istedensfor at Læreren før gennem Dansk skulde „bibringe Disciplene de almindelige grammatiske Begreber“, skal han herefter „benytte Modersmaalet til at gjøre de alm. gram. Begreber tydelige ved at anvende dem derpaa“. Tysk derimod, som det første fremmede Sprog, skal „benyttes til, saavidt Disciplenes Alder og Modenhed tillade, efterhaanden at fremkalde og udvikle de gram. Forestillinger paa en Maade, der ogsaa kan komme til Nytte ved de siden indtrædende Sprog.“

Forøvrigt bleve Fordringerne til den tyske Undervisning ikke lidet forøgede derved, at Maalet vedblev at være det samme*), skjøndt sjette Klasse blev etaarig, og den tyske Undervisning derved berøvedes det Aar, hvori Disciplene vare modnest.

Hvorledes nu denne Opgave kan løses ved Arbejdets hensigtsmæssige Fordeling paa de forskjellige Klasser, derom skulle vi nedenfor fremsætte vor Mening, naar vi have forud-

*) Vel er den prov. Plans Fordring til Færdighed i korrekt at skrive Sproget forandret til Færdighed i at skrive det uden grove Fejl og med Benyttelse af det almindeligste af Ordforraadet; men anderledes er neppe heller nogensteds den første Fordring i Praxis bleven opfattet.

skikket nogle Ord om Sprogundervisningens Methode i Almindelighed.

Betragte vi den Maade, hvorpaa vi have lært Modersmaalet og hvorpaa den, der lever med Mennesker af en fremmed Nation, lærer deres Sprog, saa synes denne Betragtning at indeholde en Anvisning til den naturligste Sprogundervisning. At lære et fremmed Sprog uden Møje ved at høre det tale og selv vænnes til at tale det, først ufuldkomment, siden, alt som den umiddelbare Følelse for de rigtige Former og Ordforbindelser umærkelig erhverves og skærpes, bestandig med større Lethed og Korrekthed, indtil den første ufuldkomne Forstaaen og Besvaren af den mundtlige Tale fuldendes i Evnen til med Lethed og Sikkerhed at forstaa Sproget og med Korrekthed mundtlig og skriftlig at udtrykke sig deri: dette er de Frugter, som den umiddelbare Overleverelse af et Sprog synes at byde os. Dette forekommer ogsaa mange saa indlysende og uimodsigeligt, at det er en udbredt Tro, at Sprogundervisningen ogsaa indenfor Skolens Grændser let og sikkert kan naa sit Maal, naar man blot strax begynder at tale Sproget med Disciplene, og denne Tro har hos mange Forældre fremkaldt et tilsvarende Ønske, som ikke er blevet uden Indflydelse paa de mindre selvstændige Skolers Fremgangsmaade. Herimod maa nu dog bemærkes, at man ikke lærer noget andet Sprog ganske saaledes, som man har lært Modersmaalet. Den Trang, ethvert Menneske har til det første Sprog, har det ikke, naar Talen er om det andet. Denne Trang er allerede ikke i samme Grad tilstede, naar nogen af Omstændighederne nødes til at ombytte det erhvervede eller halvt erhvervede Modersmaal med et nyt, endnu langt mindre, naar nogen med Bevarelse af det første ad samme Vej vil gjøre Erobringen af et til. Følelsens umiddelbare Sikkerhed i Valget af det rigtige Udtryk aftager, naar den tages i Beslag for flere Sprog. Dernæst kunne ikkun i det første Sprog Taleøvelserne følge Haand i Haand med den hele fremadskridende Udvikling og underholde en uafbrudt og levende

Vexelvirkning dermed. Hvorvel man derfor ofte træffer paa Børn, der saa at sige ere opdragne i to Modersmaal, saa at de have en lige stor Fortrolighed med begge Sprog, vil man dog ved nøjere Undersøgelse finde, at denne tilsyneladende Fordel i det heldigste Tilfælde er kjøbt paa Begrebsuddannelsens Bekostning, saafremt den ikke endog er betalt dermed, at Barnets hele Udvikling er bleven hemmet og forkvaklet*).

Endelig har Skolen ikke Tid til at forfølge sit Maal ad denne Vej. Vilde man nemlig ved Taleøvelser stræbe efter Korrekthed paa ethvert Trin, saa at ingen Sætning fik Løv at passere uden at være rettet af Læreren og gjentaget af Discipulen, saa vilde der ikke blive talt meget i en Time, ikke at tale om, at Disciplene vilde blive modløse, kede sig og vanskelig faa Munden paa Gang. Stræbte man derimod efter at faa Disciplenes Mund paa Gang ved at føre Samtalen over paa et dem bekjendt og interessant Stof og ved ikkun at afbryde for at rette de betydeligste og oftest tilbagevendende Fejl, saa fik mange Fejl Tid til at sætte sig fast. „Ved Øvelser i at tale slet lærer man ikke at tale godt, men opnaar kun Færdighed i at tale slet“, siger Qvintilian, og hvor anvendelig, ja endog tilstrækkelig, en saadan mangelfuld og ubevidst Færdighed i at forstaa og gjøre sig forstaaelig maaske kan være i det daglige Liv, kan dog Skolen paa intet Trin opstille dens Opnaaelse som sit Formaal, ej heller benytte den som Middel til at naa sit Maal. Her, som saa ofte i Kulturlivet, gjentager det sig da, at man ikke ligefrem, men med Indskrænkning, skal følge den af Naturen selv viste Vej.

Denne Methodes Tilhængere (Analytikerne f. Ex. Jacotot, Hamilton o. fl.)**) ere derfor ogsaa gaaede en anden Vej. De-

*) Dette er noget, hvorom Pædagogerne ere saa temmelig enige. Se f. Ex. Diesterwegs Wegweiser zur Bildung für deutsche Lehrer 2 Th. 511 Anm. (anført efter 4de Oplag).

**) Hvis det er sandt, hvad der fortælles om Paganinis Lærer, at han i syv Aar idelig lod sin Discipel gjentage samme Musik-

res vigtigste Læremiddel er Interlinearoversættelsen. De opstille dog ingenlunde blot det rent praktiske Formaal mekanisk at lære Sproget; de ville kun først skaffe deres Disciple et sprogligt Underlag og dernæst gjennemtrænge det med Sproglovenes Lys; dette sidste sker dog ikke i systematisk Følge, men i en ganske tilfældig Orden, saa at de oftest forekommende Tilfælde oftest blive belysté, de først forekommende først. Gjennem Kundskab til det enkelte lede de saaledes til Indsigt i det almindelige.

Den analytiske Methode fører sikkert til Maalet, men Vejen er lang. Det er Ønsket og Haabet om en kortere Vej, der har ført Synthetikerne ind paa den modsatte Bane. Han gaar ud fra det almindelige, fra Lovene for Ordformer og Ordforbindelser og fører først derefter disse Loves Anvendelse i Sproget frem for Disciplenes Øjne. Denne Methode er et rent Kunstprodukt af Reflexionen, og det bedste Bevis paa dens Unaturlighed er den Tvang, der maa anvendes, naar Børn skulle undervises derefter. For at kunne forstaa, at denne Methode desuagtet i rum Tid var den ene herskende i Skolerne, maa man derfor erindre, at man paa den Tid satte Indsigt i Sproglovene over Fortrolighed med Sproget selv, idet man betragtede Grammatiken som en Art Tænkelse, og at man ofte næsten ansaa den med denne Methode uadskillelig forbundne Tvang og Møje for et selvstændigt Gode.

Skjøndt det er en Urimelighed at ville anstille en almindelig Sammenligning mellem disse Methoders Anvendelighed, have de dog ofte været sammenlignede og hver især

stykke og derpaa erklærede ham for udlært, saa var han den fuldstændigste Analytiker, man kan tænke sig, og har i Praxis fulgt Goethes Theori: „Das höchste wäre zu begreifen, dass alles Factische schon Theorie ist. Die Bläue des Himmels offenbart uns das Grundgesetz der Chromatik. Man suche nur nichts hinter den Phänomenen; sie selbst sind die Lehre.“

været Gjenstand baade for haarde Angreb og for varme Lovtaler. Man vilde maaske komme Sandheden temmelig nær ved at sige, at alt, hvad Lovpriserne have sagt til deres Berrømmelse, er ganske sandt, naar enhver af dem anvendes paa det Udviklingstrin hos den lærende, for hvilket den egner sig, og dernæst er modificeret ved Forbindelse eller dog Forberedelse til Forbindelse med den anden, men at lige saa yel alt, hvad der af deres Modstandere er sagt imod dem, er sandt, saa ofte nogen enkelt af dem ensidig fastholdes.

Disse ere de to eneste tænkelige Metoder i Sprogundervisning. Enhver Fremgangsmaade i det enkelte maa enten være analytisk eller syntetisk, og i enhver enkelt Lærers eller Lærerskoles individuelle Methode er enten den ene af dem tilstede eller som oftest en Forbindelse af begge. Enhver ny Forbindelsesmaade af begge bliver da en ny individuel Methode, men heller ikke andet.

En saadan individuel *) Methode er den, som Dr. Mager (Diesterwegs Wegweiser 2 Th. p.492—566) har villet hæve til den tredie Methode under Navn af den genetiske. Da denne „Methode“ med forskjellige Modifikationer er fulgt af flere, der i vor Tid i fremmede Sprog have udgivet Læsebøger for Begyndere, kan jeg med faa Ord fremstille dens Væsen, som den er fremstillet og tildels udført af Dr. Mager.

*) Han protesterer udtrykkelig mod, at den betegnes som saadan ved at kaldes „die Mager'sche M.“: „Mir scheint die genetische Methode doch zu gut zu sein um sie durch ein von cinem nomen proprium abgeleitetes Adjektiv in die Klasse der sogenannten neuen Methoden zu werfen, die heute kommen und morgen gehen.“ (Wegw. 2 Th. p. 509).

**) Det er ikke uinteressant at høre hans egne Ord: „Wie die genetische Methode der Wissenschaft nicht etwa in dem Sinne neben der analytischen und synthetischen ein drittes ist, in welchem das Zebra neben Pferd und Esel die dritte Spezies im genus equus vorstellt, sie vielmehr — wenn man das Bild erlaubt — dem heiligen Geiste

Ligesom Analytikeren gaar han ud fra et sprogligt Grundlag, dog er det ham ikke som hin nok til Udgangspunkt at vælge hvilkensomhelst fra Sprogets og Indholdets Side let fatelig Sætning, men han opstiller til de Sætninger, der efterhaanden føres frem for Disciplen, følgende Hovedfordringer: at ethvert afledet og sammensat Ord først maa forekomme, efterat Stamordet er forekommet; at intet Ord maa forekomme deri i sin anden, tredie, fjerde Betydning, før det er forekommet i sin første og oprindelige, at ingen Ordform eller Ordforbindelse maa forekomme, som først senere hen forklares; at Forstaaelsen af enhver Ordform eller Ordforbindelse, naar den første Gang forekommer, maa være forberedt ved det foregaaende og tillige indeholde en Forberedelse til det følgende. Til den Hensigt ere Exemplerne ordnede syntaktisk.

Idet jeg forøvrigt indskrænker mig til at henvise til den anførte Afhandling i Wegweiser og til Dr. Mager og hans Efterfølgeres Læsebøger, skal jeg imod hans Paastand, at „den genetiske Methode“ fortjener absolut Fortrin for enhver anden, og imod de Grunde, han anfører derfor, kun bemærke: at han vil hævde sin Methode mange Grundsætninger, som om de vare ejendommelige for den alene, skjøndt de ere anvendelige og ofte anvendte i enhver Fremgangsmaade; at han giver almindelige Grundsætninger en vilkaarlig Udstrækning, naar det stemmer med hans Hensigt; at han opstiller meget som gennemførligt, som han siden maa tilstaa, at han ikke har kunnet gennemføre, og for hvis Udførlighed han overfor vor Tvivl er det praktiske Bevis skyldig^{*)}); at det altid er misligt fra Un-

zu vergleichen ist, der vom Vater und Sohne zugleich ausgeht; also ist die genetische Methode des Unterrichtes, gleichwie aus Quecksilber und Schwefel durch Sublimation Zinnober entsteht, ein durch die Kraft des Gedankens entstandenes Produkt aus Analysis und Synthesis. (Wegw. 2 Th. p. 517).

*) Efter sex Maaneders Forløb benytter han nemlig ved Si-

dervisningens Frugter at ville hente et sikkert Bevis for Methodens Godhed, og at dette bliver dobbelt misligt, naar man selv er Part i Sagen **).

En Hovedindvending mod Methoden, hvis den gennemføres med principiel Strenghed, (enhver Afvigelse herfra betragter Dr. Mager som en Svaghed og indlader sig alene paa sammenhængende Læsestykker af Hensyn til Indholdets opdragende Betydning, — kom det alene an paa at lære Sproget, vilde han vente meget længer hermed), en Hovedindvending mod denne Fremgangsmaade er, at den ikke tilbørlig agter det methodiske Vink, der ligger i Undervisningsgjenstanden, i Sproget selv. Hvad der for Sprogforskeren er det første, er det ikke for Begynderen. For denne er det det første, som han i Sproget oftest og altsaa sandsynligvis først vil støde paa. Men han vil først støde paa de almindeligste Ord, Former, Betydninger og Forbindelser. Derfor ligge Ord som Bürger og Bauer ham nærmere end Burg og bauen, og Burg i Betydningen „Borg“ ham nærmere end i den oprindelige Betydning „ethvert befæstet Sted, navnlig en Stad“ (hvoraf Bürger), ligesaa bauen „bygge“ nærmere end den oprindeligere Betydning „dyrke“ (hvoraf Bauer). Derfor bør det ved Sprogundervisningens Begyndelse være det alt overvejende Hensyn at tilvejebringe Kundskab og Færdighed i Brugen af de almindeligste Ord, Former, Betydninger og Ordforbindelser, og under hele den fremadskridende Undervis-

den af den methodiske Læsebog en umethodisk Samling af sammenhængende Texter. Derved forsvinder den ringe Forskjel, der efter hans anlagte Plan var mellem ham og de af ham kaldte „Vermittler oder Eklektiker“.

**) Især naar Dommeren i sin egen Sag er lidenskabelig. Se Ytringer som: „Die Gymnasien haben keine ärgern Feinde als die Gymnasiallehrer.“ — „Ein Stümper kann nur Stümper bilden“ siger han om den, der f. Ex. vilde nøjes med i den første Undervisning at lære sin Discipel, at Bürger er en Borger uden at tilføje, at det er Indbyggeren af Burg i første Betydning — og meget andet af samme Art.

ning maa dette Hensyn aldrig ganske tabes af Sigte; thi ligesom ikke det Hus er fornuftig forsynet, der i sine Forraadskamre har lige meget af enhver Artikel, men kun det, der har mere af en og mindre af en anden, eftersom det har større eller mindre Brug derfor: saaledes vilde en alle Sprogfenomener ligelig tildelt Opmærksomhed bevirke et aldeles vrangt Forhold i Tilegnelsen af Sprogstoffet. Det rette Forhold kan ikke blot lettest og naturligst, men det kan alene fremkaldes og bevares derved, at Disciplen fra først til sidst holdes i stadig Berørelse med Sproget selv. Mager bebrejder Analytikeren, „at han lærer sin Discipel det foreliggende Læsestykke, ikke Sproget“. Ham selv kunde man med langt mere Føje bebrejde, at han ikke vover at tilstede sin Discipel Adgang til nogen Del af Sproget, som ikke først er gaaet gennem hans genetiske Destillermaskine. En anden Indvending er, at Disciplens Selvvirksomhed og Privatflid bliver vanskeliggjort og neppe engang fortjenstlig. En Discipel, der efter endt Forberedelse til Skolen et Par Timer hver Aften vilde sætte sig hen og paa egen Haand forsøge at arbejde sig frem til Forstaaelse af en let Text i samme Sprog, vilde i Grunden modarbejde sin Lærer, „der recht geschulte Schüler“ vilde enten ikke falde paa et saadant Forsøg eller strax afstaa derfra efter at have overtydet sig om Umuligheden i paa egen Haand at gaa behørig methodisk frem. Endvidere fordrer Methoden enten en særdeles vel studeret og indøvet *) Lærer, eller den maa gjøre Skaar i Lærerens Selvstændighed og Herredømme over Undervisningen, hvis Læsebogen stykkevis skal vejlede til Opgavens Løsning. Endelig kan der hentes en vigtig Indvending fra den Maade, hvorpaa Repetition betragtes og søges undgaaet **).

*) Det er overhovedet altfor sandt, hvad Mager med synligt Velbehag siger: „Der Unterricht nach genetischer Methode ist Kunst und Kunst in der ganzen Stärke des Ausdrucks.“

**) „Da repetitio mater studiorum, das gewöhnliche Repetiren aber für Lehrer und Schüler gleich lästig ist, so muss das

Læreren skal visselig ikke skabe Besværligheder for at øve Disciplens Kræfter i at overvinde dem, men han maa ligesaa lidt tillade ham eller sig selv at blive træt eller ked af Arbejdets naturlige Møje.

Medens det saaledes forekommer mig uberettiget ved Siden af den analytiske og syntetiske Methode i Sprogundervisningen at opstille „den genetiske“ som en tredie ikke blot jevnbyrdig, men dertil eneberettiget Methode, saa er jeg paa den anden Side villig til efter Fortjeneste at vurdere de Bestræbelser, der have fremkaldt den, ligesom overhovedet enhver Bestræbelse for at finde hensigtsmæssige Maader at forbinde den analytiske og syntetiske Fremgangsmaade i Sprogundervisningen paa, og jeg anser det vundne Resultat for en virkelig Vinding for Sprogundervisningen, naar det anvendes indenfor den rette Grændse. Thi Ligevægtpunktet mellem Analyse og Synthese er et betydningsfuldt Gjennemgangspunkt paa den Vej, et fuldstændigt Kursus skal tilbagelægge, begyndende analytisk, endende syntetisk.

Paa det første Trin skal Undervisningen nemlig gaa ud paa at lede Disciplen til ad Efterligningens og Anskuelsens Vej at vinde og ved Hukommelsens Hjælp at fastholde Sprogstof som første Underlag for hele Undervisningen, men samtidig skal den føre ham til Kundskab om de alleralmindeligste Ordformer og Ordforbindelser og paa ethvert Punkt tillige uddanne denne Kundskab til Færdighed ved at indøve den ved Hjælp af det alt erhvervede Sprogstof. Til enhver Tid er Disciplen saaledes i Besiddelse dels af en mekanisk tilegnet og ubevidst Masse af Sprogstof, dels af en allerede med den første Dag begyndende, med hver Dag tiltagende, jevnside løbende,

Wiederholen durch die Oekonomie des Lehrganges gesetzt und dem fortschreitenden Unterricht immanent sein.“ Denne Bestræbelse er vistnok meget fortjenstlig, men den er ikke ejendommelig for Dr. Mager og gjør desuden ikke den sædvanlige Repeteren overflødig.

bevidst Kundskab, der Dag for Dag mere og mere vækker den ubevidste Kundskab til bevidst Liv og saaledes paa engang letter Fastholdelsen af det erhvervede og Erhvervelsen af nyt Sprogstof; og dette Forhold finder — modificeret paa forskjellig Maade — Sted under hele Undervisningens Gang. Paa det første Trin er saaledes Undervisningen væsentlig analytisk, men har dog allerede optaget Synthesen.

Paa det andet Trin skal Sprogstoffet ikke længer vindes ved Anskuelse og Efterlignelse alene, men tillige ved Reflexion og Selvvirksomhed, og det erhvervede Sprogstof fastholdes nu ikke alene ved Hukommelsen, men fuldt saa vel ved den forøgede Indsigt i Lovene for Ordformer og Ordforbindelser. Paa dette Trin skal der stræbes efter Ligevægt mellem begge Retninger i Undervisningen, og den ad begge Veje vundne Kundskab i Forening levendegjøres ved et systematisk ordnet Kursus af mundtlige og skriftlige Stileøvelser.

Paa det tredje Trin er Undervisningen væsentlig synthetisk uden dog at opgive den analytiske Fremgangsmaade. Vel tilregnes fremdeles Sprogstof paa samme Maade, som paa det andet Trin — kun at der stilles større Fordringer til Disciplinens Selvvirksomhed —, men Hovedsagen bliver her dog gjennem et udførligere og systematisk grammatikalsk Kursus at bringe den endelige Orden og Klarhed ind i den hele Kundskabsmasse og dermed afslutte Sprogundervisningen.

Overføre vi dette paa de udvidede Skoler, ville første og anden Klasse svare til det første Trin, tredje og fjerde til det andet, femte og sjette til det tredje og sidste.

I det enkelte tænker jeg mig denne Vej til Maalet fulgt omtrent saaledes: I første og anden*) Klasse maa Læsestyk-

*) Efter Anmodning benytter jeg Lejligheden til at rette en Redaktionsfejl i dette Aars Skoleefterretninger, hvori ved anden Klasse forrige Aars Opgivelse (med Forandring af Tallene og Lærerens Navn) er optagen istedenfor min Opgivelse for iaar, der lød saaledes: „Rungs Bøjningsformer;

ker af et let fatteligt fortællende eller beskrivende Indhold, ordnede saa meget som muligt efter Stilens og Indholdets fremadskridende Vanskelighed, oversættes med størst mulig Troskab for Disciplen paa god Dansk. Denne Oversættelse maa han kunne gjengive næste Gang, idet han naturligvis ikke blot maa kunne oversætte hele Sætningen, men ogsaa hvert enkelt Ord; han maa kunne gjengive den af Læreren foresagte danske Oversættelse med den tyske Texts Ord, medens Læreren ved opmærksom Examination gjør det unyttigt for Disciplen at have lært Tysken tankeløst paa Remse; Disciplen maa dernæst efter Diktat kunne nedskrive sin Lektie uden at støde an mod Retskrivningen. Hertil maa komme Øvelser i færdig og rigtig Oplæsning med Efterligning af Læreren Udtale af de fremædede Lyd (Korlæsning). En hensigtsmæssig Øvelse i Retskrivningens og Udtalens Tjeneste er den i nedenstaaende Note omtalte Nedskreven efter Diktat af Smaadigte, som siden læres udenad. Med Hensyn til Udtalen medfører denne Øvelse endog den Fordel, at Disciplen fremsiger det udenad lærte med større Frihed end det, han læser op af en Bog. Grammatikundervisningen skal paa dette Trin indskrænkes til det mindst mulige — Udsagnsords, Nævneords, Stedords Bøjning, Forholdsordene

af Hjorts tyske Læsebog p. 195—235. Disciplene ere stadig holdte til at gjengive den foresagte danske Oversættelse paa Tysk, senere forlangtes efterhaanden Kundskab til de i Lektien forekommende Hovedords Kjon og Bøjning, til Stedord og Udsagnsord. Med den tyske Undervisning er den grammatikalske Analyse forbunden til Indøvelse saavel af alt, hvad der er fælles for dette Sprog og Modersmaalet, som overhovedet af de almindelige Sproglove. Skriftlig øvedes Klassen i Begyndelsen af Aaret i at nedskrive efter Diktat Smaadigte og versificerede Fabler. Disse rettedes, omskrevet og lærtes udenad. Senere skrevet lette Stile. Til Udtalens Fremme er Korlæsning jevnlig anvendt. Stilenes og Diktaternes Antal var ved Maj Maanedes Udgang 27.“

og de alleralmindeligste Kjønsregler; dog maa disse sidste ikke meddeles, før Disciplene i nogen Tid have haft den Opgave hver Dag at vide Kjønnen (tilligemed Bøjningen) af de enkelte i Dagslekien forekommende Ord. Til den Ende nævner Læreren, naar Lektien sættes for, de forekommende Ords Kjønn eller spørger Disciplene derom, hvor han kan forlange, at de ved Hjælp af det allerede lærte skulle kunne slutte sig dertil. Mærker han nu, at Klassen eller dog dens Flertal ikke længer fejler i Angivelsen af nogle Ords Kjønn, der have et fælles Mærke (f. Ex. Endelsen ung eller Forstavelsen Ge), saa er det Tid at meddele Reglen eller rettere lade Disciplen finde den. Her have vi da en modificeret Anvendelse af Rousseaus Regel, at „Disciplen selv skal opfinde Videnskaben“. Den samme Fremgangsmaade følges med alle Regler f. E. med de faa Regler, der meddeles disse to Klasser, for Hovedordenes Bøjning efter de to Deklinationers forskjellige Klasser. Denne grammatikalske Kundskab maa dernæst holdes i bestandig Bevægelse derved, at man lader Disciplene danne en Mængde Exempler, hvortil Læsebogen leverer Stoffet. I første Klasse dannes lettere og kun enkelte Sætninger, i anden vanskeligere og tillige sammensatte; dog maa disse ikke kræve anden og mere Kundskab til Ordføjningen, end den almindelige Kundskab, Disciplen har fra Bojesens danske Sproglære, i Forbindelse med ganske enkelte for Ordføjningen i Tysk særegne Regler, som Læsebogen har givet Læreren Anledning til at meddele Disciplene paa den ovenfor beskrevne Maade. Saa-danne Stileøvelser skulle i disse Klasser mest være mundtlige, dog kan man af og til ogsaa lade disse Øvelser foretage skriftlig, saa at enten den danske Sætning nedskrives og siden oversættes paa Skolen eller hjemme, eller ogsaa Tysken nedskrives strax.

Den beskrevne Fremgangsmaade kan følges under Benyttelse af hvilken som helst Læsebog, og Forf. af disse Linier har i en Snes Aar i det væsentlige fulgt den ved den første Under-

visning i Latin, Græsk og Tysk med Benyttelse af forskjellige Læsehøger (Borgens og Lefoliis latinske, Langes og Lunds græske, Riises og Hjorts tyske) og Forfattere (Cornelius Nepos, Cæsar, Xenophon). Dog er jeg mere og mere kommen til den Overbevisning, at der ad denne Vej vil kunne udrettes mere, naar man benytter en Bog, der er indrettet med særligt Hensyn dertil. En saadan *) er under Trykken og vil udkomme før forestaaende Skoleaars Begyndelse, indeholdende et toaarigt Kursus til Brug for disse to Klasser. Idet jeg forøvrigt henviser til Bogen selv og dens korte Fortale, skal jeg med Hensyn til dens Indretning og Brug indskrænke mig til her at bemærke følgende.

Hovedpartiet danne Læsestykker af fremadskridende Vanskelighed, der paa den modsatte Side ere oversatte med al den Troskab, jeg kunde forene med det danske Sprogs Fordringer. Jeg har ikke villet besvære Disciplens Forberedelse ved at sætte Texten paa et Sted i Bogen og den danske Oversættelse paa et andet, da jeg er overbevist om, at den Lærer, der nogenlunde har Øjnene**) med sig, ved en eller to hensigtsmæssige Forholdsregler***) er istand til at forebygge enhver Misbrug heraf. Desuden indeholder Bogen en i det enkelte gaende Antydning af et kort grammatikalsk Kursus med en skizzeret praktisk Anvisning til dets Indøvelse. Den tyske Text er nem-

*) Tysk Læsebog for Begyndere af S. Povelsen, forlagt af Universitetsboghandler Reitzel.

***) Hvem har ikke i sin Barndom kjendt og med en Blanding af Frygt og Velbehag dvælet ved Betragtningen af et eller andet af hine gamle Billeder med det gjennemtrængende Blik, der, hvor jeg saa stiller mig, netop synes at se paa mig. Saaledes skal en Lærers Øje være.

***)) Det er navnlig ikke nok at lade Disciplen lægge et Stykke Papir over den danske eller tyske Text, men Papiret maa være indrettet saaledes, at det sættes fast paa Bladet og ikke ubemærkt kan tages af og sættes paa.

lig ved romerske Sidetal vilkaarlig delt i Lektioner, og bag i Bogen til hver Lektion nogle danske Exempler opgivne til Oversættelse paa Tysk med Angivelse af den Grammatikkundskab, der hertil udfordres. Jeg har paa hvert Sted indskrænket mig til saa mange Exempler, som vare nok til at antyde Grændserne for hver enkelt Øvelse; thi jeg vilde hverken berøve mig selv eller andre Anledningen til at give denne første Undervisning det størst mulige Liv derved, at Læreren nødes til selv at danne en hel Del Exempler efter de opgivne.

Ved Udgivelsen af denne Bog har jeg nærmest haft for Øje, at der baade ved Gjennemgaaen og Overhørelse af Lektien maa kunne spares megen Tid, som kan anvendes bedre, dernæst at Disciplen aldeles ikke skal have Anledning eller Paaskud til at søge Hjælp under sin Forberedelse hjemme *) og dog blive istand til at tilegne sig Ord og Sætninger i en korrektere Oversættelse, end det ellers paa dette Trin var ham muligt, og at endelig enhver, der besidder den første af alle Egenskaber for en Elementarlærer — utrættelig Lyst til sin Gjerning i Forening med et godt Humør —, ved Undervisningens Begyndelse kun skal behøve et ganske kort Forspring for sin Discipel for at blive istand til ad denne Vej at udrette særdeles meget.

I tredie og fjerde Klasse læses længere og allerede vanskeligere prosaiske Stykker af fortællende, beskrivende og ræsonnerende Indhold saavel som lette poetiske Stykker med Benyttelse af en passende Læsebog (f. Ex. Hjorts). Disciplen maa ved Forberedelse paa egen Haand opnaa, at han kan oversætte

*) Mine Disciples Forældre kjende vist alle mit Ønske, at Disciplene i mit Fag skulle hjælpe sig selv med Lektierne uden fremmed Hjælp i nogensomhelst Form, og jeg er taknemlig for den Beredvillighed, hvormed flere og flere imødekomme dette Ønske. Kun i det Tilfælde, at en Discipel ved Sygdom eller andet Forfald er sat tilbage, kan Privatundervisning ved Siden af Skoleundervisningen for en kort Tid være tilraadelig; men i saa Tilfælde var det ønskeligt, at man altid raadførte sig med Rektor eller vedkommende Lærer.

sin Lektie med Troskab og Smag paa god Dansk, kjender de deri forekommende Hovedords Kjøn og Bøjning samt Udsagnsordenes Bøjning og ligesom paa første Trin er istand til at gjengive den foresagte danske Oversættelse paa korrekt Tysk, dog saaledes, at det tillades ham at afvige fra den tyske Text, saa meget han vil. Da den indskrænkede Tid ikke tillader Læreren hver Dag at høre alle Disciple paa denne Maade, maa han ved de fleste nøjes med at spørge dem om nogle af de i Lektien forekommende Ord og Talemaader, idet han tillige benytter Lejligheden til at skjelne mellem Ord af beslægtet Betydning, endnu dog kun ved at gjengive det tyske Ord med flere danske. En vigtig Del af Undervisningen i disse Klasser ere mundtlige og skriftlige Stileøvelser med Benyttelse af en Stileøvelsesbog, der indeholder systematisk ordnede Exempler til Indøvelse af Formlæren (i 3die) og Ordføjningslæren (i 4de Klasse). I disse Klasser maa Formlæren afsluttes, Undervisningen i Ordføjningslæren skal derimod alene gaa ud paa ved Meddelelse af korte Hovedregler at gruppere de almindeligste Ordforbindelser, den skal overhovedet paa dette Trin, ligesom paa det første Trin den hele Grammatikundervisning, indskrænkes til det absolut nødvendige, til det, hvortil Disciplen føler Trang, og hvorfor han følgelig er modtagelig. Thi medens intet er pinligere og ufrugtbarere end en Grammatikundervisning, der kommer for tidlig, er paa den anden Side intet fornøjeligere og mere lønnende, end en Grammatikundervisning, for hvilken Disciplen er moden, fordi han føler Trang dertil. Naar Disciplen f. Ex. i det første Aar allerede i nogen Tid har haft sit fulde Arbejde med at indprænte den tyske Text i sin Hukommelse uden at kjende Reglerne for Tillægsordenes Bøjning i de forskjellige Forbindelser, og han da lærer dem og ser, hvor meget hurtigere og lettere han derved er bleven istand til at lære sin Lektie, saa skjønner han paa Reglerne; thi det staar da levende for ham, at de due til noget. Og naar han i det andet og en Del af tredje Aar

har maattet vide Hovedtiderne af ethvert i Lektien forekommende Udsagnsord, og han da efter Grammatiken skal lære de stærke Udsagnsords Iddeling i Klasser, eller Regler for Hovedordenes Kjøen og Bøjning efter i længere Tid at have maattet vide de i hver Lektie forekommende Hovedords Kjøen og Bøjning: saa er det ham klart, at han ved at lære disse Regler ikke paa-lægger sig en ny Byrde, men derimod baner sig Vej til en betydelig Lettelse.

I femte og sjette Klasse bliver Læsningen dels statarisk dels kursorisk. Til statarisk Læsning benyttes afvexlende en Digter eller Prosaist, paa hvilken Disciplene maa forberede sig hjemme. Læreren dvæler ikke blot ved det sproglige, idet han gjør opmærksom paa Ordenes oprindelige og afledede Betydninger, Ordenes Afledning og Sammensætning, Synonymer, sjeldnere Ordforbindelser og ved Digteres Læsning desuden paa det digteriske Udtryks Afvigelse fra det prosaiske, men han meddeler tillige saadanne Bemærkninger, der udfordres for fuldstændig at kunne forstaa og rigtig vurdere Indholdet. Til kursorisk Læsning benyttes lettere Stykker af Forfattere. Læreren medbringer to Exemplarer af Bogen og lader skiftevis en Discipel tydelig — i Førstningen langsomt, efterhaanden hurtigere — forelæse et kort Afsnit, men kun oversætte, hvor der forekommer et vanskeligt Sted eller et sjeldent Ord (en øvet og opmærksom Lærer kan høre paa Oplæseren, om han forstaar det læste). Derimod lader Læreren Oplæseren eller en anden kortelig paa Dansk angive Indholdet af hvert enkelt oplæst Afsnit. Senere hen kan Læreren forelæse eller lade forelæse et Stykke, som Klassen dernæst paa Tysk nedskriver. I disse Klasser ere Stilene (mindst en om Ugen) længere og vanskeligere. De mest passende Opgaver tilvejebringes derved, at Læreren omhyggelig oversætter et Sted af en god tysk Forfatter. Sammensætter Læreren selv en Stil, tager han gjerne uvilkaarlig mere Hensyn til Anvendelse af Grammatikens Regler end til Øvelse i det rette Valg af Ord; opgiver man der-

imod et Stykke af en dansk Bog, bliver det Disciplen altfor vanskeligt at give sin Stil den rette Farve. Vil man, at Disciplen undertiden skal forsøge paa at oversætte et Stykke af en dansk Bog, saa er det bedre at gjøre det til en mundtlig Øvelse, hvor Læreren strax kan være ved Haanden med Rettelsen. I disse Klasser afsluttes Sprogundervisningen med et sammenhængende og fuldstændigt syntaktisk Kursus. Men selv paa dette Trin maa unødvendig Vidtløftighed undgaas. Hvis den tyske Undervisning sættes i den rette Forbindelse med den danske og latinske Undervisning, maatte en tysk Sproglære paa sex eller otte almindelige Ark være fuldkommen tilstrækkelig. Da en Del af Tiden i sjette Klasse tages i Beslag for den tyske Litteraturhistorie, maa Grammatiken allerede være lært ved Udgangen af femte Klasse og kun repeteres i sjette. Hvis forøvrigt min Frygt for en altfor tidlig og altfor udførlig Grammatikundervisning var grundet i en mindre fast Overbevisning, vilde jeg maaske være bragt til at vakle ved at se den tyske Grammatik (endda kun første Kursus) paa 281 Sider, som en agtet Skolemand for nylig har udgivet „sær til Brug for de fire nederste Klasser i de lærde Skoler“, og hvori alle Exempler ere oversatte „for de lavere Klassers Skyld“. Maaske er dog vor Uenighed ikke saa stor, som det ved første Øjekast kunde synes. Navnlig er jeg overbevist om, at den erfarne Forfatter ikke vilde billige end sige selv begaa saadanne Misgreb som f. Ex. at ville meddele Disciple Reglen for Negtelssens Stilling, før de uden Bogens Hjælp vare istand til at forstaa de ved denne Regel anførte og oversatte*) Exempler: „Er thut es nicht“, „er hat es nicht gethan“, „weil er es nicht gethan hat“ o. s. v.

Skjøndt den tyske Undervisning sluttes i sjette Klasse, tør man dog gjøre sikker Regning paa, at Flertallet af Disciplene,

*) Jeg omtaler denne i og for sig ligegyldige Pleonasm, alene fordi denne Omstændighed er bleven særlig fremhævet i Bogens Fortale og i Anmeldelsen deraf.

naar de ved Udgangen af denne Klasse besidde den Færdighed med fuldkommen Lethed at kunne forstaa enhver tysk Bog, flittig ville benytte den Adgang til underholdende Læsning, som den tyske Litteraturs Rigdom aabner dem. Dertil kan Skolen desuden i flere Henseender bidrage. Jeg nævner her blot den Lejlighed, Rektor, som Bibliothekar ved Skolebibliotheket, har til at lede Disciplenes Privatlæsning, og den Anledning, den danske Lærer i de øverste Klasser har til at benytte Dele af den tyske Litteratur i den danske Afhandlings Tjeneste.

Men dette Maal kan den mest udmærkede Lærer med de faa Timer, der i de fire øverste Klasser ere indrømmede den tyske Undervisning, ikke naa, med mindre han i tredie Klasse modtager ikke blot vel forberedte Disciple, men ogsaa Disciple, der i eller udenfor Skolen have nydt en saa ensartet Undervisning, at det ikke tager altfor lang Tid at faa Klassen sammenarbejdet.

Og det var især for at bidrage til en Samvirken mellem os Elementarlærere i Skolen og Forældre eller Privatlærere, at jeg har nedskrevet disse Linier.

Maaske har jeg uagtet min Vidtløftighed ikke været tydelig nok. Jeg skal da kun endnu tilføje et. I vor Skoles første fire Klasser vil Elementarundervisningen i Tysk, Latin og Græsk i det kommende Skoleaar, ligesom Tilfældet har været i det forløbne, blive overdraget til Hr. Adjunkt Reumert og mig, og det vil stedse være os begge kjær, saa ofte nogen ved at overvære vor Undervisning vil gjøre sig nærmere bekendt med vor Fremgangsmaade, ligesom vi ogsaa udenfor Skoletiden med Glæde ville meddele dem, der maatte ønske det, enhver herhen hørende Oplysning.

Efterretninger

om

Aalborg Kathedralskole

i

Skoleaaret 1852—1853.

Af

Skolens Rektor.

Afgangsexamen.

■ Slutningen af forrige Skoleaar bestode 6 Disciple i Afgangsexamens anden Del og bleve saaledes dimitterede fra Skolen. Deres Navne og Karakterer til Afgangsexamens tvende Dele ses af omstaaende Tabel. Til første Del af Afgangsexamen indstillede sig 11 Disciple af 6te Klasse, af hvilke de 9 bleve opflyttede i 7de Klasse. Undervisningsinspektøren indfandt sig ikke til disse Prøver, derimod deltog efter Indbydelse af Rektor, som dertil var bemyndiget af Ministeriet, følgende Videnskabsmænd i Censuren tilligemed Lærerne: Biskop Bindesbøll i Historie, Stiftsprovst Dr. Hald i Latin, Pastor Henneberg i Religion, Kapitaen v. Prunst i Mathematik, Pastor Listov i Tysk og Geografi, Cand. Bøggild i Naturhistorie.

Undervisningen

i det ny Skoleaar fulgte i det væsentlige samme Plan, som i det foregaaende, med Undtagelse af, at der ogsaa i 4de Klasse blev oprettet en særlig Realafdeling for ikkestuderende. Da en paatænkt Forandring, hvorved særegne Realklasser, adskilt fra de studerende, agtedes oprettede, endnu ikke har kunnet komme i Stand, vil der ogsaa i næste Skoleaar blot gives en kombineret Undervisning for studerende og ikkestuderende i Mellemlklasserne, men den endelige Reform vil forhaabentlig kunne blive bestemt ved Lov inden Udgangen af Skoleaaret 1853—54.

	Dansk.	Tysk.	Fransk.	Latin, mundlig.	Latin, skriftlig.	Græsk.	Keligion.	Historie.	Geografi.	Aritmetik.	Geometri.	Naturlære.	
Schaumburg, Petrus Janus Kruse.	g.	mg.	ug.	ug.	mg.	ug.	ug.	ug.	mg.	ug.	mg.	ug.	Første Kar.
Nielsen, Paul Kristian.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	ug.	ug.	mg.	g.	ug.	Første Kar.
Jørgensen, Jørgen Peter.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	mg.	mg.	g.	g.	mg.	Første Kar.
Lundbye, Anders Lassen.	g.	g.	g.	mg.	g.	mg.	mg.	ug.	ug.	mg.	g.	mg.	Første Kar.
Thomsen, Peder.	g.	g.	g.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	ug.	mg.	mg.	Første Kar.
Kruuse, Jørgen Hansen.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.	g.	mg.	mg.	mg.	Første Kar.

For Hebraisk erholdt P. K. Nielsen og A. Lundbye mg., P. Thomsen og J. H. Kruuse g.

Lærefagene

have i Skoleaaret 1852—53 været saaledes fordelt:

A. De faste Lærere:

Rektor Mag. Tregder: Latin i 7de og 4de Kl., Græsk i 7de Kl., i alt	21	Timer.
Overlærer Colding: Dansk i 7de og 6te Kl., Latin i 6te og 5te Kl.	23	—
Overlærer Mag. Povelsen: Dansk og Tysk i 2den Kl., Græsk i 6te, 5te og 4de Kl.	23	—
Adjunkt Jermin: Dansk i 5te, 4de og 3die Kl., Religion i 3die, 2den og 1ste Kl., Historie i 2den og 1ste Kl.	20	—
Adjunkt Behrend: Tysk i 6te, 5te og 4de Kl., Fransk i 6te, 5te, 4de og 2den Kl., Regning i 2den og 1ste Kl.	24	—
Adjunkt Reumert: Dansk og Tysk i 1ste Kl., Latin i 3die Kl. og Religion i 7de, 6te, 5te 4de Kl.	29	—
desuden Gymnastik	6	—
Adjunkt Krarup: Hebraisk i 7de Kl., Historie i 7de, 6te, 5te, 4de og 3die Kl., Geografi i 6te, 5te, 4de og 3die Kl.	25	—
Adjunkt Assens: Naturlære og Mathematik i alle Klasser, Regning i 4de og 3die Realkl.	33	—
Adjunkt Juel: Naturhistorie i alle Klasser, Tysk og Fransk i 3die, Geografi i 2den og 1ste Kl.	24	—

B. Timelærerne:

Tegnelærer Lund: Tegning og Skrivning i alle Klasser	18	—
Pianist Nathan: Sang i hele Skolen	4	—
Cand. Theol. Münster: Engelsk i Realklasserne	10	—

Det hvert Fag tillagte Antal Timer ses af følgende Tabel, paa hvilken A og B. ved VII. Kl. betegner ældste og yngste Afdeling, S og R ved IV. og III. Kl. Studerende og Realister:

	VII		VI	V	IV		III		II	I	Sum	
	A	B			S	R	S	R				
Dansk	3		2	2	3		3		4	6	23	
Tysk.....			2	2	2		3		4	6	19	
Fransk			2	2	2		3		6		15	
Engelsk						5		5			10	
Latin.....	7		9	9	9		9				43	
Græsk	5		5	5	5						20	
Hebraisk.....	2	3									5	
Religion.....	2		2	2	2		2		2	2	14	
Historie.....	3		3	2	2		2		3	3	18	
Geografi.....			2	2	2		2		2	3	13	
Naturhistorie.....			3	2	2		2		2	2	13	
Naturlære.....	2	3				2					7	
Arithmetik.....	2	2	2	2	2	2	4	2	3	3	24	
Geometri.....	2	2	2	2	2						10	
Tegning.....						1	2	1	2	2	8	
Skrivning.....						1	1	2	1	3	4	12
Sang.....	2		2	2	2		2		2	2	14	
Gymnastik.....	2		2	2	2		2		2	2	14	
I alt	32	34	38	36	38	35	38		35	35		

De to Realklasser have haft fælles Timer i Regning, Tegning og Skrivning.

Til Gymnastik have Disciplene været inddelte i 3 Hold: 7de, 6te og 5te Kl., 4de og 3die Kl., 2den og 1ste Kl.; til Svømning ligeledes i 3 Hold: 7de og 1ste Kl., 6te, 5te og 2den Kl., 4de og 3die Kl.; i Sang ere de underviste efter deres For-kundskaber og Stemme uden Hensyn til Klasseinddelingen, og særskilte Timer anvendte til fælles Sang.

De gjennemgaaede Pensa

have i Skolæaaret 1852—53 været følgende:

Dansk.

7de Klasse (Overl. Colding). Thortsens Udsigt S. 68—120. Maanedlig en fri Opgave og en Oversættelse fra Latin, der blev bedømt og rettet med overvejende Hensyn til Dansken.

6te Klasse (Overl. Colding). Vedels Saxo, 10de og 14de Bog og noget af 11te Bog samt et Udvalg af Kæmpeviserne. Hver anden Uge en skriftlig Opgave.

5te Klasse (Adj. Jermiin). Til Oplæsning er benyttet Oehlenschlägers Nordens Guder og nogle prosaiske Stykker af gode Forfattere. Hver Gang ere nogle Linier lærte udenad. Ugentlig en skriftlig Udarbejdelse.

4de Klasse (Adj. Jermiin). Oplæsning af Digte og Prosa og Udenadslæren af Digte efter Holsts Læsebog. Ugentlig en skriftlig Udarbejdelse.

3die Klasse (Adj. Jermiin). Oplæsning og Udenadslæren omtrent som i 4de Klasse; desuden er Bojesens Sproglære repeteret. Ugentlig en Stil af fortællende eller beskrivende Indhold.

2den Klasse (Overl. Povelsen). Disciplene have læst Bojesens Sproglære indtil Ordstillingen og ere øvede i Oplæsning af Poesi og Prosa. En Tid lang opgaves til Forberedelse et Blad af Hjorts Børneven med den Fordring, at Disciplene skulde kunne stave de deri forekommende Ord. Sjældnere foretoges Øvelser i Analyse. Skriftlige Øvelser efter Diktat eller Oversættelse af gjennemgaaede Stykker af den tyske Læsebog eller Opgaver hændede fra 1, 2, 6 og 7de Lektion i Borgens Vejledning eller en enkelt Gang Gjengivelse af en let prosaisk Fortælling, som Læreren forelæste eller fortalte. I alt til Maj Maanedes Udgang 65 Stile.

1ste Klasse (Adj. Reumert). Det vigtigste af Bojesens Sproglære indtil Ordstillingen; de lærte Regler stadig oplyste

med Exempler, Discipleue selv have dannet. Oplæsning af Hjorts Børneven. Af Barfods poetiske Læsebog ere nogle og tyve Digte blevne oplæste og lærte udenad. Stilene, indtil Maj Maanedes Udgang 53, have indskrænket sig til Diktat; enhver i orthografisk eller kalligrafisk Henseende forkastelig Stil er efter at være rettet bleven omskreven.

Tysk.

6te Klasse (Adj. Behrend). Hjorts Læsebog S. 21—37, 340—374 og 391—408 samt de mindst lette Digte af Jürs og Rungs Deutsche Dichter. Af Hjorts Grammatik er Ordløjningslæren repeteret. En kort Oversigt er given over Litteraturens Historie fra Klopstock til den nyeste Tid. Ugentlig 1 Stil hjemme og 1 paa Skolen.

5te Klasse (Adj. Behrend). Hjorts Læsebog S. 134—173 og 234—254; af Jürs og Rungs Deutsche Dichter de med en Stjerne betegnede Digte til Dichter der Gegenwart. Efter Rungs Formlære og noget Dikteret ere Adjektivernes Bøjning og de uregelrette Verber repeterede; dernæst er Ordløjningslæren gennemgaaet. Ugentlig 1 Stil (de mindre dygtige Disciple 2 Stile) hjemme og 1 paa Skolen.

4de Klasse (Adj. Behrend). Hjorts Læsebog S. 113—122, 127—162, 164—173, 183—195. Formlæren efter Rung. Ugentlig 1 Stil (de mindre dygtige Disciple 2 Stile) hjemme og 1 paa Skolen.

3die Klasse (Adj. Juel). Hjorts Læsebog S. 113—183, 186—210. Formlæren efter Rung. Ugentlig 1 eller 2 skriftlige eller mundtlige Stile.

2den Klasse (Overl. Povelsen). Hjorts Læsebog S. 195—235. Rungs Formlære. Ugentlig en skriftlig Opgave under Afbenyttelse af Jürs og Rungs Materialier (til Maj Mds. Udg. 27 Stile).

1ste Klasse (Adj. Reumert). Riises mindre Læsebog er læst og for en Del repeteret. Rungs Formlære er læst flere Gange Jævnlig Diktat (til Maj Maanedes Udgang 33 Gange).

Disciplene have især i den sidste Del af Aaret været holdte til at gjengive Lektien, naar Læreren spurgte paa Dansk.

Fransk.

6te Klasse (Adj. Behrend). Borrings *Études littéraires* S. 20—62, 133—167, 230—240, 266—276, 314—372. Abrahams's Sproglære er repeteret. Til Extemporallæsning er Lassens Læsebog benyttet.

5te Klasse (Adj. Behrend). Borrings *Études littéraires* S. 10—20, 233—283, 289—334, 365—393. Af Abrahams's Sproglære Bøjningslærens 2det og 3die Kap. og de uregelm. Verber samt Slutningen af Ordføjningslæren fra Participierne.

4de Klasse (Adj. Behrend). Borrings Læsebog for Mellemklasser S. 74—143, 151—197. Af Abrahams's Sproglære Ordføjningslæren til Participierne.

3die Klasse (Adj. Juel). Borrings Læsebog for Mellemklasser S. 1—53 og 74—128. Af Abrahams's Sproglære det vigtigste af Bøjningslæren, med Undtagelse af Kjønsreglerne efter Endelsen.

2den Klasse (Adj. Behrend). Borrings Manuel S. 1—11, 23—41, 81—97, 100—109, 117—165. Af Abrahams's Sproglære det vigtigste af Bøjningslæren, især Konjugationen.

Engelsk. (Cand. Münster.)

4de Realklasse. Repps *English stories* fra S. 59 til Enden. Mariboës Grammatik. Mariboës Opgaver til Overs. fra Dansk S. 1—80 ere benyttede til mundtlig Stiløvelse. Ugentlig er en Stil skreven paa Skolen.

3die Realklasse. Repps *English stories* til S. 50. Det meste af Mariboës Grammatik. Til mundtlig Stiløvelse Mariboës Opgaver til S. 36. I det sidste Halvaar er en Stil ugentlig skreven paa Skolen.

Latin.

7de Klasse (Rektor). Livius, 3die Bog; Cic. pro Deiot.;

Virg. Æn., 6te Bog; Horats's Oder, 2den Bog og Breve, 1ste Bog. Med hele Klassen er repeteret: Cic. pro lege Man. og Tusc., 3die Bog; med ældste Afdeling alene desuden: Livius 2den Bog, Ciceros Taler mod Catilina og for Arch., Tusc. 1ste og 2den Bog, de or., 2den Bog; Ter. Phorm.; Virg. Æn. 1ste og 5te Bog; Hor. Od. 3die og 4de Bog og Breve, 2den Bog; og med yngste Afdeling alene Livius, 1ste Bog; Ciceros Taler for Milo og Ligar. og Virg. Æn., 9de Bog. Forskjellige Stykker ere oversatte ex tempore. Af Bojesens Antiquiteter og Tregders Litteraturhistorie ere de vigtigste Afsnit gjennemgaaede. Ugentlig 3 Stile hjemme og 1 paa Skolen (i alt til Maj Maanedes Udgang 138 Stile).

6te Klasse (Overl. Colding). Livius, 2den Bog; Cic. pro Milone; Ovids Metam. ved Feldbauseh, 1200 Vers. Ugentlig 2 Stile, maanedlig 2 Versioner (i alt til Maj Mds. Udg. 74 skriftlige Arbejder).

5te Klasse (Overl. Colding). Sallusts Jugurtha, Ciceros Tale for Deiotarus. Madvigs Ordføjningslære til § 338. Ugentlig 2 Stile (i alt til Maj Mds. Udg. 64 Stile).

4de Klasse (Rektor). Cæsar de bello Gall., de 4 første Bøger. Af Madvigs Sproglære er det vigtigste læst, navnlig saa godt som alt det storstilede. Ugentlig 3 Stile (i alt til Maj Mds. Udg. 105 Stile).

3die Klasse (Adj. Reumert). De to første (med A betegnede) Afsnit af Lefoliis Læsebog. Af Madvigs Sproglære er det vigtigste læst og flere Gange repeteret. Fra Januar til Maj (begge incl.) er der skrevet 45 Stile.

Græsk.

7de Klasse (Rektor). Demosth. Phil. 1 og Olynth. 1—3; Platons Apologi og Evthyfron; Tregders Anth., S. 6—29; Hom. II., 7de og 8de Bog. Med hele Klassen er repeteret Tregd. Anth., S. 1—5 og 31—37; Hom. II., 1ste—4de Bog; og desuden

med ældste Afdeling alene: Herod., 8de Bog; Platons Menon; Xen. Mem., 1ste og 2den Bog; Hom. II., 5te Bog; Tregders Anth., S. 37—77; Soph. Electra; med yngste Afd. alene: Herod., 5te Bog. Af Tregders Litteraturhistorie er det vigtigste gennemgaaet.

6te Klasse (Overl. Povelsen). Herodot., 5te Bog; Hom. II., 5te og 6te Bog. Tregders Formlære er flere Gange gennemgaaet.

5te Klasse (Overl. Povelsen). Xen. Anab., 1ste og 2den Bog; Hom. II., 7de Bog, V. 1—200. Tregders Formlære er flere Gange gennemgaaet.

4de Klasse (Overl. Povelsen). Lunds Læsebog til S. 23. Af Tregders Formlære det vigtigste. Hver 14de Dag ere de flinkere Disciple øvede i skriftlig Oversættelse af Læsebogens danske Stykker, medens de andre mundtlig ere øvede i Bøjningsformerne.

Hebraisk (Adj. Krarup).

7de Klasse **A.** Genesis, 11 Psalmer, Profeterne Jona og Haggai. Whittes Sproglære. **B.** Genesis 1—22 Kap. Whittes Sproglære.

Religion.

7de Klasse (Adj. Reumert). Fogtmanns Lærebog og de vigtigste Afsnit af Herslebs Bibelhistorie samt Matthæi Evang. paa Græsk. Mørek-Hansens Kirkehistorie er af og til benyttet.

6te Klasse (Adj. Reumert). Fogtmanns Lærebog § 59 til 115. Herslebs Bibelhistorie er læst, og de vigtigere Partier repeterede. Forskjellige Afsnit af det gamle Testaments hist. Bøger.

5te Klasse (Adj. Reumert). Fogtmanns Lærebog til § 59. Herslebs Bibelhistorie til det gamle Testaments Bøger. Bibellæsning: Lukas's Evang.

4de Klasse (Adj. Reumert). Balles Lærebog, 1ste—4de og 7de—8de Kap. Af Herslebs Bibelhistorie forfra til 5te Periode og Skrifterne i det ny Testament. Bibellæsning: 2den Samuels Bog.

3die Klasse (Adj. Jermiin). Balles Lærebog, 4de, 5te og 6te Kap. (undt. Slutningen af 6te). Af Herslebs Bibelhistorie fra 5te Periode til det ny Test. Luthers Katekismus repeteret.

2den Klasse (Adj. Jermiin). Luthers lille Katekismus og Balles Lærebog, de 3 første Kapitler. Af Herslebs større Bibelhistorie det gamle Testament til 5te Periode.

1ste Klasse (Adj. Jermiin). Luthers lille Katekismus og Herslebs lille Bibelhistorie. En Del af Hagens Psalmer og Rim er lært udenad.

Historie.

7de Klasse (Adj. Krarup). Den gamle Historie efter Langbergs Udg. af Kofods større Lærebog, den nyere Historie fra 1789 efter Bohr, Danmarks Historie efter Allen. Det øvrige efter Langberg og Bohr.

6te Klasse (Adj. Krarup). Efter Bohr Middelalderens Hist. fra Kampen imellem den røde og hvide Rose og den nyere Hist. til „det enevældige Monarki paa sit Højdepunkt“.

5te Klasse (Adj. Krarup). Efter Bohr Middelalderens Hist. fra 1100 til Enden; efter Allen Danmarks Hist. fra 1533—1730.

4de Klasse (Adj. Krarup). Efter Allen Danmarks Hist. indtil Reformationen; efter Bohr Middelalderens Hist. til Slutningen af Korstogene.

3die Klasse (Adj. Krarup). Efter Bohr Middelalderens Hist. til Begyndelsen af Korstogene; efter Allen Danmarks Hist. til Kalmarunionens Ophævelse.

2den Klasse (Adj. Jermiin). Bohrs Lærebog i den gamle Historie.

1ste Klasse (Adj. Jermiin). Bohrs Lærebog i den gamle Historie med Forbigaaelse af det smaastilede.

Geografi.

6te Klasse (Adj. Krarup). Ingerslevs større Geografi.

5te Klasse (Adj. Krarup). Efter Ingerslevs større Geo-

grafi: Evropa med Undtagelse af England, Frankrig, Spanien og Portugal; Amerika og Avstralien.

4de Klasse (Adj. Krarup). Efter Munthes (Velschows) Geografi: Tyskland, Storbritannien, Frankrig, Spanien, Portugal, Schweiz, Italien og Afrika.

3die Klasse (Adj. Krarup). Efter Munthes (Velschows) Geografi: Preussen, Tyskland, Holland, Belgien, Storbritannien, Frankrig, Portugal, Spanien og Afrika.

2den Klasse (Adj. Juell). Efter Munthes (Velschows) Geografi: Danmark, Norge, Sverrig, Rusland og Polen, Amerika, Avstralien.

1ste Klasse (Adj. Juell). Efter Ingerslevs mindre Geografi: Evropa; de andre Verdensdele efter Kaartet.

Naturhistorie (Adj. Juell).

6te Klasse. Repetition: efter Bramsen og Drejer: Botanikken, Indledning, Mennesket, Hvirveldyrene; efter Prosch: Leddyr, Bløddyr, Straaledyr.

5te Klasse. Efter Bramsen og Drejer: Botanikken; efter Prosch: Bløddyr, Straaledyr.

4de Klasse. Efter Bramsen og Drejer: den almindelige Del af Botanikken; efter Prosch: Bløddyr og repeteret Krebsdyr og Ledorme.

3die Klasse. Efter Bramsen og Drejer: Krybdyr og Fiske; efter Prosch: Insekter, Ædderkopper.

2den Klasse. Efter Bramsen og Drejer: Indledning, Mennesket, Pattedyr, Fugle.

1ste Klasse. Pattedyr efter mundtligt Foredrag og med Afbentyttelse af Bramsens og Drejers Zoologi.

Naturlære (Adj. Assens).

7de Klasse A. Ørsteds Naturlære fra Stødet til Tonernes Virkning. Det foregaaende er repeteret. Efter Silfverbergs kemiske Fysik; Læren om Galvanisme og Varme; Læren om

Magnetisme og Elektricitet repeteret. **B.** Ørsteds Naturlære til Stødet.

4de Realklasse. De vigtigste Sætninger om faste, draabeflydende og luftformige Legemers Ligevægt efter Ørsteds Naturlære som Grundlag.

Mathematik.

7de Klasse. **A.** Steens math. Geografi med Undtagelse af enkelte vanskeligere Paragraffer. Plangeometrien, Stereometrien, Plantrigonometrien samt Arithmetikken, alt efter Bergs Lærebøger, er repeteret. **B.** Stereometri og Plantrigonometri efter Bergs Lærebog som Grundlag. I Arithmetik Ligninger af anden Grad, Læren om dobbelt irrationale Tal, Kjædebrøk, ubestemte Ligninger, exponentielle Ligninger, Logarithmer, Progressioner, sammensat Rentes Regning, Permutationer og Kombinationer, Binomialformlen for en hel og positiv Exponent, dels efter Bergs Lærebog, dels efter Lærens Diktat. Begge Afdelinger have jævnlig haft skriftlige Udarbejdelser saavel paa Skolen som hjemme.

6te Klasse. Bergs Geometri er hel gennemgaaet. Bergs Arithmetik til Kjædebrøk.

5te Klasse. Bergs Geometri til Nr. 181 med Undtagelse af Nr. 158—162. Bergs Arithmetik til Ligninger af anden Grad med Undt. af 112—114, 125, 132—144, 148, 175—178.

4de Klasse. Bergs Ledetraad i Geometrien til Opgaverne. Af Bergs Arithmetik er læst Læren om Maal, Bogstavregning, Brøk, Decimalbrøk, Proportioner, praktisk Uddragning af Kvadrat- og Kubikrod, dog med Forbigaaelse af de vanskeligere Partier.

3die Klasse. Steens Begyndelsesgrunde i den rene Matematik til Proportioner. Af Steens math. Opgaver er en stor Del gennemgaaet.

Regning.

4de Realklasse (Adj. Assens). Almindelig, sammensat og

omvendt Reguladetri, Kjædereglen, den resiske Regel, Renters Regning og Selskabsregning.

3die Realklasse (Adj. Assens). Bræk og almindelig Regula de tri.

2den Klasse (Adj. Behrend). Brækers Multiplikation og Division og Regula de tri i Bræk.

1ste Klasse (Adj. Behrend). Tallenes Læsning og Skrivning, de 4 Regningsarter i benævnte Tal, Regula de tri i hele Tal.

Disciplene.

Af de 102 Disciple, som Skolen talte ved sidste Programs Udgivelse, dimitteredes 6 efter fuldendt Afgangsexamen. Efter Hovedexamen udgik 7 til anden Bestemmelse, hvorimod der ved det ny Skoleaars Begyndelse optoges 23, saa at Discipeltallet d. 23. Avg. var 112. Senere er i Aarets Løb 1 død (N. B. Jespersen, en haabefuld Discipel af 7de Kl.), 3 ere udgaede og 7 optagne, saa at det hele Discipeltal nu i Juni Maaned er 115. Paa nedenstaaende Liste ere de ordnede i Klasserne efter den Gjennemsnitsplads, som tilkommer dem i Følge de Pladser, de i de forløbne Maaneder af Skoleaaret have opnaaet. Faderens Navn er tilføjet i Parenthes, og han er bosat i eller ved Aalborg, naar det modsatte ikke udtrykkelig er angivet. En Stjerne betegner de nyoptagne.

7de Klasse.

1. Kaspar Sofus Hassing (Kbmd. A. H.).
2. Filip Edvard Kirstein (afd. Kammerraad K.).
3. Jens Broder Theodor Schiørring (Kbmd. og Farver S. i Skive).
4. Jens Kjellerup Strøyerberg (afd. Kancelliraad, Apotheker S.).
5. Anton Sofus Kaarsberg (Kbmd. K.).
6. Edvard Ferdinand Garben (afd. Rebslagerm. G.).

7. Anders Müller Hasselbalch (Propr. H. til Wilsbechsminde i Øster-Hanherred).
 8. Claudius Lavritsen Svanholm (afd. Prop. S. til Gl. Viffertsholm).
 9. Peter Karl Rasbech (Pastor R. i Serritslev i Vendsyssel).
 10. Ulrik Kristian Wibroe (Farver W.).
 11. Peter Andreas Lorentzen (Møller L. til Vraa Mølle i Vendsyssel).
 12. Jens Høyer Leth (Pastor L. i Visby i Thy).
 13. Peder Kristian Bisgaard (Gaardmd. B. af Skalborg).
- Af disse Disciple ville Nr. 1, 2, 4, 5 og 6 i Aar underkaste sig Afgangsexamens anden Del for, saafremt de bestaa, at dimitteres fra Skolen.

6te Klasse.

1. Adolf Speyer (Stiftsfysikus, Justitsraad, Lic. med. S.).
2. Andreas Müller Boje Kristian Hjort (Godsforvalter H. paa Aastrup i Vendsyssel).
3. Hermann Nikolaj Johannes Løchte (Pastor L. i Ingstrup i Vendsyssel).
4. Ivar Qvistgaard Leth (Broder til Nr. 12 i 7de Kl.).
5. Hans Lavrits Svanholm Siiger (Kbmd. S.)
6. Johannes Baagøe Strøyerberg (Broder til Nr. 4 i 7de Klasse).
7. Niels Andreas Svanholm (Propr. S. til Ny-Viffertsholm).
8. Elias Frederik Kristian Qvortrup (Pastor Q. i Sønderup).
9. Jens Colding (Kbmd. C.).
10. Karl Vilhelm Theodor Emil Müller (Pastor M. i Albæk i Vendsyssel).

5te Klasse.

1. Kristian Ramsgaard (Skolelærer R. i Vester-Hassing).

2. Karl Henrik Frederik Bokkenheuser (Major v. B. til Frydendal).
 3. Anton Julius Vilhelm Milling (afd. Krigsassessor M. til Frederikshøj).
 4. Andreas Kristian Lassen (Pastor L. i Aars).
 6. Hans Valdemar Sthyr (Apotheker S. i Frederikshavn).
 7. Osvald Vilhelm Bøggild (Cand. pharm. B.).
 8. Frederik Schiønning Aagaard (afd. Pastor A. i Gunderup).
 9. Jørgen Erik Frederik Mørup (Godsforvalter M. paa Hjermislevgaard i Vendsyssel).
 10. *Frederik Anton Pape (Propr. P. til Hejselt i Vendsyssel).
 11. Niels Hancke (Propr. H. til Rottrup i Vendsyssel).
- Ikkestuderende:
5. Henrik Karl Rehders Ravnborg (Forpagter R. paa Vildmosegd.).

1de Klasse.

1. Hans Fischer Møller (afd. Skipper M.).
2. Johan Volquart Karsten Formann (afd. Propr. F. til Dronninglund i Vendsyssel).
3. *Niels Pedersen Bondrup (Gaardmd. B. paa Lisendal).
5. Jakob Lund Hesbech (afd. Amtsfuldmægtig II.)
6. Gotfred Begtrup (Apotheker B. i Nykjøbing paa Mors).
7. Lars Kristian Bertelsen (Gaardmd. Bertel Larsen ved Hjøring).
8. Karl Vilhelm Ferdinand Arenstorff (afd. Propr. v. A.).
9. Harald Bille (Pastor B. i Skyum i Thy).
10. Henry Metellus Wibroe (Broder til Nr. 10 i 7de Kl.).
12. Lavrits Borberg (Propr. B. til Dover-Østergaard i Thy).
14. Jens Nikolaj Halkjer (Høker H.).

15. Hakon Valdemar Juell (Amtsforvalter, Justitsraad J. i Hjøring).
 16. Niels Schiønning Leth (Broder til Nr. 12 i 7de og 4 i 6te Klasse).
 17. Frits Neergaard (afd. Propr. N. til Mømtøft i Thy).
 18. Jakob Nikolaj Kristian Lassen (Propr. L. til Rønnovsholm i Vendsyssel).
 19. Niels Frederik Hillerup Færch (Kapt. v. F.).
- Ikke studerende:
4. Louis Kristoffer Bokkenheuser (Broder til Nr. 2 i 5te Klasse).
 11. Eduard Branth (Overkrigskommissær B. til Klarupgaard og Høstemark).
 13. Knud Pagh (Kbmd. P.).

3die Klasse.

1. Bartholomæus Hoff (Ex. juris H. til Vestrup Mølle i Vendsyssel).
2. Johan Albert Spærck (Herredsfoged, Krigsraad S. i Hjøring).
3. *Julius Emil Wörmer (Fyrinspektør W. paa Hanstholm).
4. Konstantin Speyer (Broder til Nr. 1 i 6te Kl.).
5. Niels Boye Hemme (Møller H.).
6. Mikael Marius Ludovico Aagaard (Prokur. A. i Hjøring).
8. Sofus Ferdinand v. Haven (Pastor v. Haven i Kjærup i Thy).
9. Jens Kraft Vogelius Steenstrup (Propr. S. til Mølhave paa Mors).
13. Anton Kristian Ferdinand Hald (Stiftsprovst Dr. Theol. H.).
17. Niels Munk Plum (Pastor P. i Vester-Hassing).

Ikke-studerende:

7. *Gerson Heinemann (Konsul og Mægler H.).
10. Frans Johan Ingstrup (afd. Møller I.).
11. Johan Peter Hemme (Broder til Nr. 5).
12. Joakim Frederik Schouw Hald (Broder til Nr. 13).
14. Elias Raffel (Kbmd. R.).
15. Karl Johan Avgust Herskind (afd. Kbmd. H.).
16. William Ferdinand Branth (Broder til Nr. 11 i 4de Kl.).

2den Klasse.

1. *Thomas Peter Erasmus Wissing (Pastor W. til Dronninglund).
2. *Hans Severin Albrechtsen (Propr. A. til Haraldsminde).
3. Mads Johan Frederik Ellermann (Overlærer og Kordegn E.).
4. *Kristian Julius Neergaard (Pastor N. i Flade paa Mors).
5. *Frederik Juul Poulsen (Propr. P. til Ørndrup paa Mors).
6. Henrik Emil Ohrt (afd. Forpagter O.).
7. Andreas Valdemar Herskind (Tobaksfabrikør H.).
8. Ludvig Ernst Kristian Krogh (Propr. K. til Skovgaard ved Vejle).
9. *Georg Frederik Weinschenck (Propr. W. til Gunderupgaard ved Løgstør).
10. *Johan Severin Jacobsen (Forpagter J. paa Rækjærgd.).
11. Eggert Kristoffer Paludan-Müller (Pastor P.-M.).
12. Semmy Raffel (Broder til Nr. 14 i 3die Kl.).
13. Niels Andersen Færch (Broder til Nr. 19 i 4de Klasse).
14. Adolf Emil Lorentzen (Broder til Nr. 11 i 7de Klasse).
15. *Ivar Kjerulff Weinschenck (Broder til Nr. 9).
16. Emil Staggemeier (Oberst og Bataljonskommandør v. S.).

17. Ludvig Blædel Plum (Broder til Nr. 17 i 3die Kl.).
18. *Anthony Worm (Kbmd. W.).
19. Jakob Thomsen Tryde (Pastor T. i Nørre-Sundby).
20. *Johannes Schønau (Propr. S. til Aalborg Ladegaard).
21. Julius Ernst Pagh (Broder til Nr. 13 i 4de Kl.).
22. Lavrits Halkjer (Broder til Nr. 14 i 4de Kl.)
23. Kristian Wibroe Sødring (Propr. S. til Tornsted).

1ste Klasse.

1. *Hans Henrik Emil Hansen (Konsul og Prokurator H. -i Frederikshavn).
2. Frederik Ludvig Kristian Valeur (afd. Brygger V.).
3. *Malte Frederik Wissing (Broder til Nr. 1 i 2den Kl.).
4. Jakob Abel Ingerslev Ingstrup (Broder til Nr. 10 i 3die Kl.).
5. Ernst Julius Pagh (Broder til Nr. 13 i 4de og Nr. 21 i 2den Kl.).
6. *Frederik Avgust Ohrt (Broder til Nr. 6 i 2den Kl.)
7. *Knud Gad (Distriktslæge G. i Gudum).
8. *Karl Kristian Nørgaard (afd. Gartner N.).
9. *Niels Syndergaard Sødring (Kbmd. S.).
10. *Harry Falch Haurowitz (Skuespiller H.).
11. *Knud Lund Carstensen (afd. Pastor C. til Boddum i Thy).
12. Kristian Anton Rødskjær (Klædefabrikør R. paa Kjærs-mølle).
13. *Herluf Trolle Carstensen (Broder til Nr. 11).
14. *Karl Avgust Frederik Plum (Broder til Nr. 17 i 3die og 2den Kl.).
15. *Frederik Vilhelm Kjerulf (afd. Propr. K. til Haverslevgd.; Stiffader Klubvært Luplau).
16. *Jacques Johan Peter Schibbye (afd. Kbmd. S.).
17. *Poul Kristian Edelberg Poulsen (Provst P. til Vester-vig i Thy).

18. Vilhelm Nikolaj Magdalus Johan Jantzen (Pastor J. til Vrejlev i Vendsyssel).
19. *Jørgen Erik Frederik Skeel (afd. Kammerherre og Kapt. S. til Birkelse).
20. *Vilhelm Ludvig Theodor Frost (Propr. F. til Klitgaard ved Hals).
21. *Kristian Henrik Frans Vilhelm Formann (Broder til Nr. i 4de Kl.).
22. *Mads Galthen Kaarsberg (Broder til Nr. 5 i 7de Kl.).

Stipendier.

De Beneficiær, hvortil Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet udnævner efter Rektors Indstilling, have for Skoleaaret 1852—53 været tillagte følgende Disciple:

1. Højeste Stipendium (50 ₤): K. S. Hassing, J. B. T. Schiørring, A. S. Kaarsberg, E. F. Garben og A. J. V. Milling.
 2. Mellenste Stipendium (35 ₤): P. K. Bisgaard og F. S. Aagaard.

3. Laveste Stipendium (20 ₤): A. M. Hasselbalch, P. K. Rasbech, P. A. Lorentzen, J. H. Leth, A. M. B. K. Hjort, H. J. N. Løchte, E. F. K. Qvortrup, K. V. T. E. Müller, A. K. Lassen, O. V. Bøggild, H. F. Møller og J. V. K. Formann.

4. Fri Undervisning: A. Speyer, K. Ramsgaard, J. E. F. Mørup, L. K. Bertelsen, K. F. V. Arenstorff, B. Hoff, J. A. Spærck, K. Speyer, N. B. Hemme, H. E. Ohrt og for de 2 sidste Kvartaler: J. L. Hesbech og J. A. I. Ingstrup.

Emmanuel Taubers Jubelløge (20 ₤), hvortil Rektor udnævner, nyde K. Ramsgaard og A. J. V. Milling.

Det Thuresonske Legat for Sønner af uformuende Forældre i Aalborg (henved 12 ₤), hvortil Rektor udnævner i Forening med Byens Magistrat, har været tillagt K. S. Hassing, A. S. Kaarsberg, E. F. Garben, J. Colding og H. F. Møller samt Student J. P. Jørgensen.

Det Moltkeske Legat for Embedsmænds Børn, som gaa i Skole (40 R), hvortil Hs. Excell. Gehejmekonferensraad Grev Moltke til Bregentved udnævner, har været tillagt J. H. Leth og den senere udgaaede J. K. Hansen.

Efter Hovedexamen i Juli 1851 tilkjendtes de Kyndeske Præmier for de to bedste latinske Stile i hver af de tre øverste Klasser (4 R): A. S. Kaarsberg og F. E. Kirstein af 7de Kl., P. K. Rasbech og N. B. Jespersen af 6te Kl., og N. A. Svanholm og A. Speyer af 5te Kl. — Af Flidsbelønningerne for Dimittender blev den Reitzerske (omtr. 5 Rbd.) tillagt P. K. Nielsen, den Thestrupske (henved 3 Rbd.) P. J. K. Schaumburg.

Af Nis Nissens Legat bleve i et Læremøde den 20de Decbr. 1852 Portioner tillagte følgende Disciple:

1. Af de 4 Femtedele, der tillægges uformuende Disciple, som vise god Opførsel:
 - a) 1 Portion paa 45 R 16 S til K. Ramsgaard.
 - b) 5 Portioner paa 40 R til J. B. T. Schiørring, E. F. Garben, A. J. V. Milling, F. S. Aagaard og H. F. Møller;
 - c) 8 Portioner paa 20 R til K. S. Hassing, A. S. Kaarsberg, P. K. Rasbech, P. K. Bisgaard, E. F. K. Qvortrup, A. K. Lassen, O. V. Bøggild og L. K. Bertelsen.
2. Af den ene Femtedel, der tillægges Disciple, som uden egentlig at behøve Understøttelse udmærke sig ved Flid og Sædelighed:
 - a) 1 Portion paa 21 R 28 S til N. P. Bondrup.
 - b) 5 Portioner paa 16 R til A. M. Hasselbalch, F. Bokkenheuser, J. K. V. Formann, B. Hoff og J. A. Spærek.

Disciplinariuske Bestemmelser.

Under 14de Avg. 1851 bleve følgende disciplinariuske Bestemmelser approberede af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet:

Uagtet enhver flink Discipel vil vide og føle, hvorledes hans Forhold næsten i ethvert Tilfælde bør være, saa har Skolen dog anset det for passende at opstille som sin bestemte Fordring Overholdelsen af efterfølgende Love, som angaa nogle af de Tilfælde, der hyppigst, en Del af dem endog daglig, forekomme. Disse Bestemmelser angaa:

A. Disciplens Forhold paa Skolen.

1. Enhver Discipel har at indfinde sig tidligst et Kvarter, førend Skoletiden begynder. Naar han er ankommen paa Skolen, kan han ikke forlade den uden Inspektors Tilladelse.
2. Discipelen bør medbringe alle de Bøger og Apparater, som han under Skoletiden skal bruge. Han bør saaledes stedse være forsynet med forsvarlige Skrivematerialier. Tilladelse til at hente noget heraf imellem Timerne kan ikke erholdes uden i ganske særegne Tilfælde.
3. Naar der ringes ned, har enhver Discipel, som ikke i Forvejen har erholdt Tilladelse til at forblive i Klassen, uførtøvet at begive sig ned paa Legepladsen. Kun i overordentlige Tilfælde maa Disciplene efter forud sket Bekjendtgjørelse forblive i Værelserne under Lærernes Opsyn. Paa Legepladsen er enhver farlig, upassende eller højrrøstet Leg forbudt. Med Gymnastikapparaterne maa ikke leges. I Fritiden er det ikke tilladt at læse paa Lektier. Saasnt der ringes op, ophører al Legen, og Discipelen maa uden Støj forføje sig til sin Klasse. Ankommen der tør han ikke uden gyldig Grund forlade sin Plads. Ved en Lærers Indtrædelse i Klassen rejse samtlige Disciple sig.

4. I hver Klasse er skiftevis en af Disciplene Ordensdux. Han maa sørge for, at Kathederpennen samt Kridt og Svamp er i behørig Orden, og at Tavlen er ren. Han lægger i Kakkelovnen, uddeler Stilebøger, Tavler o. desl., af hvilken Aarsag han forbliver i Klassen, indtil dette er besørget. Ligeledes maa han, noget førend Skoletiden begynder, gaa op i Klassen for inden Skoletid at kunne have besørget sine Pligter. Han samler Karakterbøgerne 14de Dagen efter, at Disciplene have faaet dem eller, naar Maaneden bliver sluttet umiddelbart før en Ferie, da strax efter denne og afleverer dem til Inspektør til dennes Eftersyn. Ingen af de andre Disciple maa blande sig i Ordensduxens Forretninger. Ordensduxen skifter hver Uge. Kun Duxen er fritagen for denne Bestilling.
 5. I Tilfælde af Sygdom eller andet lovligt Forfald maa Disciplens Forældre eller Værge skriftlig gjøre Anmeldelse til Rektor eller Inspektør. Udebliver Ordensduxen, maa hans Nøgle til Skabet i Klassen følge med Anmeldelsen. Naar Disciplen igjen kommer paa Skole, anmelder han selv dette til Inspektør.
 6. Naar Disciplene ønske Maanedsferie, sker Begjæring herom til Rektor gjennem samtlige Klassers Duxer. Skulde en Klasse af en eller anden særlig Grund ønske en Time fri, da maa den ligeledes gjennem sin Dux herom henvende sig til Rektor.
 7. Det paaligger enhver Discipel at holde sine Læse- og Skrivebøger i god og forsvarlig Orden. Alle de Bøger, Discipelen bruger paa Skolen, bør være forsynede med Navn.
- B. Disciplens Forhold udenfor Skolen.
1. Det er Disciplene ældes forbudt at besøge Værtshuse eller lignende offentlige Steder.
 2. Al Tobaksrøgen i den yngre Alder anses for skadelig og fraraades; offentlig Tobaksrøgen af en Discipel betragtes som usemmelig og er aldeles forbudt.

3. Disciple kunne ikke deltage i Maskerader, Baller og andre offentlige Danseøvelser uden i deres Forældres Selskab eller med Rektors Tilladelse.
4. Alt Kjøb og Salg af Skolebøger, Landkaart o. desl. forbydes, med mindre det sker med Forældres eller Værgers Vidende og Samtykke.

Skjønt alle Skolens Disciple have ganske de samme Forpligtelser og Rettigheder, og saaledes alene Flid og godt Forhold, men hverken Alder eller en højere Klasse aabner Adgang til forøget Frihed, saa venter dog Skolen, at Disciplenes Flid og gode Forhold saaledes vil holde Skridt med deres Fremgang i Kundskab, at den i Reglen maa kunne vise de ældre Disciple noget større Tillid end de yngre, der endnu ikke have haft Lejlighed til at erhverve sig det samme Herredømme over sig selv og den samme Øvelse i gode Vaner.

Udtog af Skolens Regnskab

for Finansaaret 1 Apr. 1852—31 Mars 1853.

A. Skolen.

1. Indtægt.

1. Kassebeholdning	1479	R	12	R
2. Renter af Kapitaler	65	—	24	-
3. Jordebogsindtægter	2789	—	63½	-
samt for næste Finansaar	1823	—	83½	-
4. Af Kirker og Præstekald	473	—	58	-
samt for næste Finansaar	161	—	29	-
5. Skolekontingenter	2851	—	24	-
6. Kostpenge af Aalborg Hospital.	414	—	8	-
7. Forskjellige Indtægter	31	—	58	-
8. Tilskud fra den alm. Skolefond	2481	—	76	-

I alt 12574 R 52 R

2. Udgift.

1. Gager	7625	⊘	-	β
2. For Timeundervisning	781	—	48	-
3. Pension	36	—	21	-
4. Tilskud til Bibliothek og Samlinger . .	320	—	-	-
5. Bygningernes Vedligeholdelse	175	—	74	-
6. Inventariets Vedligeholdelse	104	—	84	-
7. Godtgjørelse til en Lærer for Embedsbolig	200	—	-	-
8. Brændsel	242	—	48	-
9. Belysning	58	—	44	-
10. Skatter og Afgifter	955	—	32	-
11. Regnskabsførelsen	166	—	84	-
12. Forskjellige Udgifter	344	—	68	-
a) Skoleopvarmning	80	⊘	-	β
b) Rengjøring	77	—	80	-
c) Porto, Protokoller osv.	51	—	77	-
d) Program og Højtidelig-				
heder	97	—	60	-
e) Avertissementer og Rets-				
gebyr	37	—	43	-
13. Extraordinære Udgifter	8	—	24	-
14. Kassebeholdning	1555	—	5	-
	<hr/>			
	I alt 12,574			⊘ 52 β

B. Bibliothek og Samlinger.

1. Indtægt.

1. Beholdning	39	⊘	3	β
2. Renter af en Kapital	2	—	39	-
3. Det Teilmannske Legat	20	—	-	-
4. Tilskud fra Skolens Kasse	320	—	-	-
5. Efter Decision	-	—	72	-
	<hr/>			
	I alt 382			⊘ 18 β

2. Udgift.

1. Indkjøb af Bøger	240	₦ 82	β
2. Indbinding	13	—	3 -
3. Den naturhistoriske Samling	89	—	8 -
4. Regnskabsførelsen	-	—	22 -
5. Beholdning	38	—	95 -
	<hr/>		
	I alt 382 ₦ 18 β		

C. Stipendiefonden.

1. Indtægt.

1. Beholdning	39	₦ 19	β
2. Oplagspenge i Sparekassen	422	—	84 -
3. Renter af Kapitaler og Oplagspengene	749	—	26 β
	<hr/>		
	I alt 1211 ₦ 53 β		

2. Udgift.

1. Udbetalte Stipendier og Præmier	409	₦ 83	β
2. Afsendte Oplagspenge	557	—	- -
3. Thuresons Legat	70	—	36 -
4. Krigsskat	45	—	82 -
5. Renter til Bibliotheket	2	—	39 -
6. Regnskabsførelsen	14	—	95 -
7. Beholdning	59	—	6 -
	<hr/>		
	I alt 1211 ₦ 53 β		

D. Emmanuel Taubers Jubellegat.

Til hver Termin indkom i Renter 20 ₦, der udbetaltes d. 10de Juli 1852 og 10de Jan. 1853.

E. Nis Nissens Legat.**1. Indtægt.**

1. I Sparekassen	222	₤	93	β
2. Renter	526	—	44	-
	<hr/>			
	I alt	749	₤	41 β

2. Udgift.

1. Udbetalt til Disciple	253	—	22	-
2. Udbetalte Oplagspenge	58	—	41	-
3. I Sparekassen	417	—	74	-
4. Regnskabsførelsen	20	—	4	-
	<hr/>			
	I alt	749	₤	41 β

Skolebibliotheket

har siden sidste Beretnings Udgivelse modtaget en ikke ubetydelig Tilvæxt, tildels ved Indkjøb paa flere Avktioner. De fra Ministeriet tilsendte Skrifter ere betegnede med *, nogle af Pastor Listov skjænkede Skrifter med ** og nogle af Forfatterne selv skjænkede med †.

*Aarsberetninger fra det kgl. Geheimearchiv. 1ste Bds. 1ste H. Kbh. 1852.

Aeschylī Tragoediae, rec. G. Hermannus. Tom. I. Lips. 1852.

*Aktstykker til Nordens Historie i Grevefeidens Tid. 3die H. Odense 1852.

Annales des sciences naturelles XVI, 3—6; XVII, 1—6; XVIII, 1—6.

Assens, Arithmetikkens Begyndelsesgrunde. Kbh. 1852.

Aufrecht u. Kuhn, Zeitschrift f. vergleich. Sprachforschung, 2ter Jahrg., Heft 2—5. Berlin 1852.

Berg, Udvalg af Thukydids, Polybs og Plutarks historiske Værker, udg. til Skolebrug. 1ste H. Kbh. 1852.

- Bergsøe, Den danske Stats Statistik, 4de Bds. 4de H. Kbh. 1852.
- Boeckh, Die Statshaushaltung der Athener. 1—2 Bd. Berlin 1817.
- Bugge, Det offentlige Skolevæsens Forfatning i adskillige tyske Stater. 1—3 Bd. Christiania 1839.
- Candolle, Prodrômus systematis naturalis regni vegetabilis, Pars I—XII et Partis XIII Sect. II. Paris 1824—49.
- Ciceros Breve. Efter Süpfles Udvalg. Udg. af S. T. Kielsen. Kbh. 1853.
- Clausen, Tidsskrift for udenlandsk theologisk Litteratur. 1852, 2—4 H. 1853, 1ste H.
- Clintonis Fasti Hellenici, conv. a Kruegero. Lips. 1830.
- Craik, Sketches of the history of literature and learning in England. Vol. I—VI. London 1844—45.
- Dansk Ordbog, udg. under Videnskabernes Selskabs Bestyrelse. A—Q. S. Kbh. 1793—1848.
- Daugaard, Om de danske Klostre i Middelalderen. Kbh. 1830.
- Demosthenes' filippiske Taler. Til Skolebrug bearb. af G. Lund. Kbh. 1853.
- Dirckinck-Holmfeld, Om Frimureriet med Hensyn til Danmark. Kbh. 1852. (Fortsættelse af en Afh. i Nord og Syd).
- Dorph, Aias, Tragedie af Sofokles, oversat. Kbh. 1852.
- Dorph, Filoktetes, Tragedie af Sofokles, oversat. Kbh. 1852.
- Dorph, Trachinerinderne, Tragedie af Sofokles, oversat. Kbh. 1852.
- Endlicher u. Unger, Grundzüge der Botanik. Wien 1843.
- *Erslew, Almindeligt Forfatter-Lexicon, 14de H. Kbh. 1853.
- Eschricht, Tolv Foredrag over udvalgte Æmner af Læren om Livet. Kbh. 1850.
- Fabricius, Historisk Atlas til Middelalderen og den nyere Tid. 1ste H. Kbh. 1853.
- Fabricius, Illustreret Danmarkshistorie for Folket. 1—16 H. Kbh. 1852—53.
- *Forchhammer, G., Oversigt over det kgl. danske Videnskaber-

- nes Selskabs Forhandlinger i 1851, 7. Samme for 1852, 1—8 og for 1853, 1—2.
- *Forchhammer, J. N. G., Quaestiones criticae de vera comment. de bellis civ., Alex., Afr., Hisp. emendandi ratione. Haun. 1852. (Disp.)
- †Forchhammer, P. W., Beschreibung der Ebene von Troia. Mit einer Karte v. T. A. B. Spratt. Frankf. a. M. 1850.
- Forchhammer, P. W., Topographie v. Athen. Kiel 1841.
- Friis, Roskilde Domkirke, 2det H. Kbh. 1852.
- Gaii institutionum commentarii quattuor. Ex rec. Goeschenii etc. Bonnae 1841.
- Garde, Den dansk-norske Sømagts Historie 1700—1814. 4de H. Kbh. 1852.
- Gersdorf, Leipziger Repertorium 1852, 12—24. 1853, 1—9.
- Goldschmidt, Nord og Syd. 1852 Nr. 4. Ny Række, Bd. 1—3 og Bd. 4, Nr. 1.
- Hauch, Dramatiske Værker. Anden Udg. 1ste Del. Kbh. 1852.
- Hauch, Tycho Brahes Ungdom. Kbh. 1852.
- Haupt, Vorschule zum Studium der griech. Tragiker. Berlin 1826.
- **Harms, Schleswig-Holsteinischer Gnomon, ein allgemeines Lesebuch. Kiel 1843.
- **Herzog, Stoff zu stylistischen Uebungen in der Muttersprache. Halle 1839.
- **Hoffmeister, Romeo oder Erziehung und Gemeingeist. Bd. 1—3. Essen 1834.
- Humboldt, Kosmos, overs. af Schumacher. 3die Bds. 1—3 H.
- Ideler, Lehrbuch der Chronologie. Berlin 1831.
- Ilgén, Disquisitio actionis principis in Iliade Homeri. Pars 1—3. Lips.
- Ingemann, Samlede Skrifter, 3die Afdelings 9—12te Bd. Kbh. 1852.
- **Jensen, Forsøg til en dansk Retskrivningslære. Kbh. 1834.
- Kaart, udg. af Generalstaben (7 Kaart over Egne og Valpladser i Slesvig).

- Koch, Taschenbuch der Deutschen u. Schweizer Flora. Leipz. 1844.
- *Kolthoff, Vita Jesu Christi a Paulo apostolo adumbrata. Haun. 1852. (Disp.)
- Krüger, Griechische Sprachlehre für Schulen. 1ster Th. Berlin 1845. 2te verb. Aug. 1—2 Th. Berlin 1846.
- Krøyer, Danmarks Fiske, 7de H. Kbh. 1852.
- Kurtz, Den hellige Historie, udg. af Ebeling. Kbh. 1852.
- Latham, The English language. 3 Ed. London 1850.
- Leonhard, Skolekort over Palæstina. Odense 1852.
- Levin, Dansk Lydlære og Dansk Kjønslære. Kbh. 1844.
- Macaulay, Englands Historie, overs. af Bauditz. 1ste Bds. 3—6 H. Kbh. 1852.
- *Madvig, Disputatio de Livii libri XLIII initio e cod. Vindob. emend. Haun. 1852. (Progr.)
- Meinert, Naturen og Menneskelivet. Kbh. 1852.
- Mellin, Den skandinaviske Nordens historia. 21—22 H. Stockholm 1852.
- Molbech, Henrik Harpestrængs danske Lægebog. Kbh. 1826.
- *Molbech, Nyt historisk Tidsskrift, 4de Bds. 2det H. og 5te Bds. 1ste H.
- Molbech, Præsten i Odense Herr Michaels tre danske Rimmværker. Kbh. 1836.
- Munch, Illustreret Verdenshistorie II, 17.
- Munch, Kortfattet Fremstilling af den ældste Nordiske Runeskrift. Christiania 1848.
- Mynter, Blandede Skrifter, 1ste Bds. 2det H., 2det Bds. 1—2det H., 3die Bds. 1ste H. Kbh. 1852—53.
- Nägelsbach, Die homerische Theologie. Nürnberg 1840.
- Nationalbibliothek der deutschen Classiker. Bd. 24—58. Hildburghausen u. Neu York 1852—53.
- **Nehm, Methodisches Handbuch f. d. Unterricht in den deutschen Stylübungen. Essen 1838.
- Niebuhr, Römische Geschichte, Theil 1 (3 Ausg.). Berlin 1828. Theil 3. Berlin 1832. Register. Berlin 1831.

- Nilsson, Skandinavisk Fauna, 4 Delen. Lund 1852.
- Nyerup, Peder Lolles Samling af danske og latinske Ordsprog. Kbh. 1828.
- Overbecks Gallerie heroischer Bildwerke, Heft 2—3. Braunschw. 1852—53.
- *Petersen, Om Modersmaalet. Kbh. 1852. (Progr.)
- Poëtae lyrici Graeci, rec. T. Bergk. Ed. 2. Fasc. 1. Lips. 1852.
- Rahbek og Nyerup, Den danske Digtekunsts Middelalder, 1—2 Del. Kbh. 1805—8.
- Rahbek og Nyerup, Udsigt over den danske Digtekunst under Kong Frederik den Femte. Kbh. 1819.
- Rask, Frisisk Sproglære. Kbh. 1825.
- Rinck, Die Religion der Hellenen, 1 Th. Zürich 1853.
- Ruddimanni Institutiones Gramm. Latinae. Cur. G. Stallbaum. Pars 1—2. Lips. 1823.
- Scharling og Engelstoft, Nyt theologisk Tidsskrift, 4de Bds. H. 1—2. Kbh. 1852—53.
- Schleiden, Grundriss der Botanik. Leipz. 1846.
- Schmidt, Stesvigs Land og Folk. 5te H. Aabenraa 1852.
- Schneider, Das attische Theaterwesen. Weimar 1835.
- Schoemann, Antiquitates juris publici Graecorum. Gryphisvald. 1838.
- **Scholz, Die Styl-Schule oder Stoff u. Aufgaben zu mündlichen u. schriftlichen Gedankendarstellungen, 1 Kurs. 2 Aufl. Halle 1839.
- Schouw, Erindringsord til en Forelæsning over den almindelige Plantelære. Kbh. 1839.
- Schütz, Nouveau Musée Français. 1851, 49—52. 1852, 27—52. 1853, 1—26.
- Sophoclis Tragoediae. Rec. et explan. E. Wunderus. Vol. II Sect I—II. Goth. & Erford. 1836.
- *Stephani Thesaurus Graecae linguae. Vol. VII. Fasc. 6.
- Stedel, Nomenclator botanicus. Ed. 2. Pars 1—2. Stuttg. & Tubing. 1814.

- Stuart u. Revett, Alterthümer v. Athen. Deutsch bearb. v. L. Bergmann. Weimar 1838.
- Syv, Almindelige danske Ordsprog og korte Lærdomme. Kbh. 1682.
- Töpffer, Rosa et Gertrude. Paris 1847.
- Thomsen, Tiberius og Philip II, en historisk Sammenligning. Kbh. 1852.
- Trap, Kongelig Dansk Hof- og Statscalender. Statshaandbog for det danske Monarchie for Aaret 1853. Kbh.
- Troschel, Archiv f. Naturgeschichte. 17 Jahrg. H. 5—6. 18 Jahrg. H. 1—4.
- Videnskabelige Meddelelser fra den naturhistoriske Forening i Kjøbenhavn for 1851. Samme for 1852. Kbh. 1852—53.
- Voelcker, Ueber homerische Geographie u. Weltkunde. Hannov. 1830.
- Wachsmuth, Allgemeine Culturgeschichte. Theil 3. Leipz. 1852.
- Wagner, Icones physiologicae. 2te Lief.
- Walkers pronouncing dictionary of the English language by B. H. Smart. Ed. 3. London 1849.
- †Wegener, Actenmässige Beiträge zur Geschichte Dänemarks im 19ten Jahrh. 1ster Theil. Copenh. 1851.
- †Wegener, Biographiske Antegnelser om Laurids Engelstoff. Kbh. 1852.
- †Wegener, Om Udgravningen af Asserbos og Søborgs Ruiner. Kbh. 1852.
- †Wegener, Ueber die unzertrennliche Verbindung Schleswigs mit Dänemark in staatsrechtl. Beziehung. Copenh. 1848.
- Weigand, Woerterbuch der deutschen Synonymen. Bd. 1—3. 2te Ausg. Mainz 1852.
- Wergelands Samlede Skrifter. 2det Bd. H. 3. 3die Bd. H. 1—6.
- **Wilcke, Tradition u. Mythe. Ein Beitrag zur Kritik d. Evangelien u. zur Würdigung des Leben Jesu v. Strauss. Leipz. 1837.

- *Wisseler, Sammlung vollständiger Entwürfe zu Aufsätzen.
Wesel u. Leipzig 1841.
- Ørsted, H. C., Samlede og efterladte Skrifter. 9de Bd. Kbh.
1852.

Desuden har Bibliotheket modtaget Lister over Udfaldet af første og anden Examen samt den filosofiske Examen ved Københavns Universitet og Afgangsexamen ved de lærde Skoler for 1852, Universitetets Forelæsningskataloger for Efteraarshalvaaret 1852 og Foraarshalvaaret 1853 samt 169 Skoleprogrammer, nemlig:

- 21 fra danske Skoler for 1852.
- 11 fra slesvigske Skoler for 1848—52.
- 1 fra Rejkevig Skole for 1851.
- 13 fra holstenske Skoler for 1848—52.
- 123 fra preussiske Skoler for 1851.

Den naturhistoriske Samling

er siden Udgivelsen af forrige Skoleaars Program bleven forøget ved Indkjøb dels paa en Avktion over Doubletter af den Efterslægtsselskabets Realskole tilhørende zoologiske Samling, dels fra Universitetets zoologiske Museum. De ny tilkomne Nummere ere:

I. Skeletter.

123. <i>Vespertilio auritus?</i>	126. <i>Testudo</i> sp.
124. <i>Talpa europæa</i> .	127. <i>Rana temporaria</i> L.
125. <i>Lepus cuniculus</i> .	128. <i>Gadus Morhua</i> .

II. Pattedyr-Kranier.

129. <i>Cebus</i> sp.	133. <i>Ovis aries</i> .
130. <i>Canis lagopus</i> .	134. <i>Equus caballus</i> .
131. <i>Phoca grønlandica</i> .	135. <i>Sus scropha</i> .
132. <i>Lepus timidus</i> .	

III. Udstoppede Pattedyr.

136. Cercopithecus Mona.	138. Talpa europæa.
137. Vespertilio proterus.	139. Mus decumanus.

IV. Udstoppede Fugle.

140. Turdus viscivorus. Han.	148. Vanellus cristatus.
141. — musicus.	149. Limosa rufa. (I Vinterdragt.)
142. Anthus arboreus.	
143. Regulus croceocephalus.
Han og Hun.	150. Hæmatopus ostralegus.
144. Muscicapa atricapilla.	151. Sterna hirundo. Ung.
145. Columba turtur.	152. Iestris parasitica. Ung.
146. Tetrao bonasia.	153. Uria grylle. Ung.
147. Phalaropus hyperboreus.
(I Foraarsdragt.)	154. Colymbus glacialis.

V. Gjenstande i Spiritus.

155. Platydactylus guttaus.	160. Arenicola piscatorum.
156. Onychoteuthis sp.	161. Planaria sp.
157. Amphinome carunculata.	162. Nemertes sp.
158. Lepidonote punctata.	163. Ommatostrephes Bartramii.
159. Nereis sp.	164. Buccinum undatum.

VI. En Forsteningssamling paa 100 Arter.

Nr. 1—11. Planteforsteninger.	Nr. 31—34. Crinoideer.
— 12. Foraminiferer.	— 35—53. Brachinopoder.
— 13—17. Uægte Koraller.	— 54—62. Muslinger.
— 18—20. Ægte Koraller.	— 63—79. Snegle.
— 21—22. Svampe.	— 80—92. Blæksprutter.
— 23. Bryozoeer.	— 93—96. Krebsdyr.
— 24. Graptolither.	— 97—100. Fiske.
— 25—30. Echinider.	

VII. 2 Gipsafstøbninger

af de fossile Krybdyr Ichthyosaurus og Plesiosaurus.

Discipelibibliotheket,

bestyret af Adj. Krarup, er i Aar blevet forøget med følgende Bøger:

Bille, Beretning om Corvetten Galatheas Reise o. s. v., I—II H.

Bohr, Peder Tordenskjold.

Dickens, David Copperfield den Yngre. 1—3 D.

En Reise til Amerika. Med Fortale af C. Hauch.

Etlar, Herregaardshistorier.

Fabricius, Illustr. Danmarkshistorie for Folket. 1—17 H.

Fausbøll, Smaahistorier fra Østerland.

Fibiger, Historisk Læsebog for Bondestanden.

Folkekalender for Danmark 1853.

Hildreth, Den hvide Slave. Ovs.

Holst, H. P., Sicilianske Skizzer og Noveller.

Holst, W., Felttogene 1848. 1749. 1850. (Skjænket af Cand. pharm. O. Bøggild.)

Marckmann, Benjamin Franklins Levnet.

Meinert, Naturen og Menneskelivet. 1ste B.

Molbech, Fortællinger og Skildringer af den danske Historie. 1—2 D.

Rohmann, Keiser Napoleon 3 og Familien Bonapartes Historie. Skandinavisk Folkemagazin. 1852, 2det Halvaar. 1853, 1ste Halvaar.

Stowe, Onkel Thomas.

Thisted, Tusind og een Nat, i Uddrag. 1—11te H.

Bibliotheket har været benyttet af 22 Disciple.

Indtægt:

Kassebeholdning	11	⊘	-	⊘
Bidrag af Deltagerne	21	—	-	-
	<hr/>			
	I alt 32	⊘	-	⊘

Ud gift:

Indkjøbte Bøger	27	⊘	24	β	
Bogbinderarbejde	1	—	60	-	
	<hr/>				
	I alt	28	⊘	84	β
	<hr/>				
	I Beholdning	3	⊘	12	β

Skolens Examina

holdes i Aar saaledes, som nedenstaaende Liste udviser.

A. Afgangsexamen.

1. Skriftlig Prøve.

- Torsd. d. 23 Juni Kl. 8. II Afd. Overs. fra Latin til Dansk.
 8. I Afd. Tysk Stil.
 3. II Afd. Arithmetisk Opgave.
 Fred. d. 24 Juni Kl. 8. II Afd. Latinsk Stil.
 3. II Afd. Geometrisk Opgave.
 Løverd. d. 25 Juni Kl. 8. II Afd. Dansk Stil.

2. Mundtlig Prøve.

- Løverd. d. 25 Juni Kl. 8. I Afd. Naturhistorie.
 Kl. 3. II Afd. Latin.
 Kl. 5. I Afd. Geografi.
 Mand. d. 27 Juni Kl. 8. II Afd. Religion.
 Kl. 8. I Afd. Tysk.
 Kl. 10. II Afd. Naturlære.
 Kl. 3. II Afd. Arithmetik og Geometri.
 Kl. 3. II Afd. Hebraisk.
 Tirsd. d. 28 Juni Kl. 8. II Afd. Græsk.
 Kl. 10. I Afd. Fransk.
 Kl. 3. II Afd. Historie.

B. Den aarlige Hovedexamen.

1. Skriftlig Prøve.

- Mand. d. 11 Juli 8—11. VII B., VI, V, IV, III Latinsk Stil.
 8—9. IV R., III R, II, I Regning.
 3—6. VII B, VI Overs. fra Latin til Dansk.
 3—6. V, IV, III, II, I Tysk Stil.
 Tirsd. d. 12 Juli 8—11. Alle Klasser Dansk Stil.
 3—6. VII B Mathematisk Udarbejdelse.

2. Mundtlig Prøve.

(Det lille Bogstav foran Klokkeslettet angiver Værelset.)

Onsdagen d. 13 Juli.

a.	8.	IV S.	Latin.	a.	3.	V.	Latin.
a.	10.	I.	Religion.	b.	3.	IV.	Historie.
b.	8.	VI.	Historie.	c.	3.	III.	Arithmetik.
b.	10.	II.	Tysk.				
c.	8.	VII B.	Geometri.				

Torsd. d. 14 Juli.

a.	8.	VI.	Græsk.	a.	3.	III S.	Latin.
a.	10.	I.	Dansk.	b.	3.	II.	Fransk.
b.	8.	V.	Historie.	c.	3.	V.	Arithmetik.
b.	10.	IV.	Tysk.				
c.	8.	VII B.	Arithmetik.				

Fredagen d. 15 Juli.

a.	8.	II.	Historie.	a.	3.	IV.	Religion.
a.	10.	VII B.	Religion.	b.	3.	III.	Historie.
b.	8.	IV.	Fransk.	c.	3.	VI.	Arithmetik.
b.	10.	I.	Tysk.				
c.	8.	V.	Geometri.				

Lørdagen d. 16 Juli.

a.	8.	VII B.	Hebraisk.	a.	3.	III.	Geografi.
a.	9.	VI.	Latin.	b.	3.	II.	Geografi.
a.	8.	I.	Historie.	c.	3.	IV.	Arithmetik.
b.	10.	V.	Geografi.				
c.	8.	III.	Naturhistorie.				

Mandagen d. 18 Juli.

a.	8.	VII B.	Græsk.	a.	3.	V.	Fransk.
a.	10.	I.	Geografi.	b.	3.	VI.	Religion.
b.	8.	III.	Tysk.	c.	3.	II.	Naturhistorie.
b.	10.	V.	Religion.				
c.	8.	IV.	Geometri.				
c.	10.	IV R.	Naturlære.				

Tirsdagen den 19 Juli.

a. 8. V. Græsk.	a. 3. IV S Græsk.
a. 10. VII B. Latin.	b. 3. III. Fransk.
b. 8. VII B. Naturlære.	c. 3. VI. Geometri.
b. 10. II. Religion.	
c. 8. I. Naturhistorie.	

Onsdagen d. 20 Juli.

a. 8. VII B. Historie.	a. 3. V. Tysk.
a. 10. IV. Geografi.	b. 3. III. Religion.
b. 8. II. Dansk.	c. 3. IV. Naturhistorie.
b. 10. IV og III R. Engelsk.	
c. 8. V. Naturhistorie.	

5—6. Sangprøve.

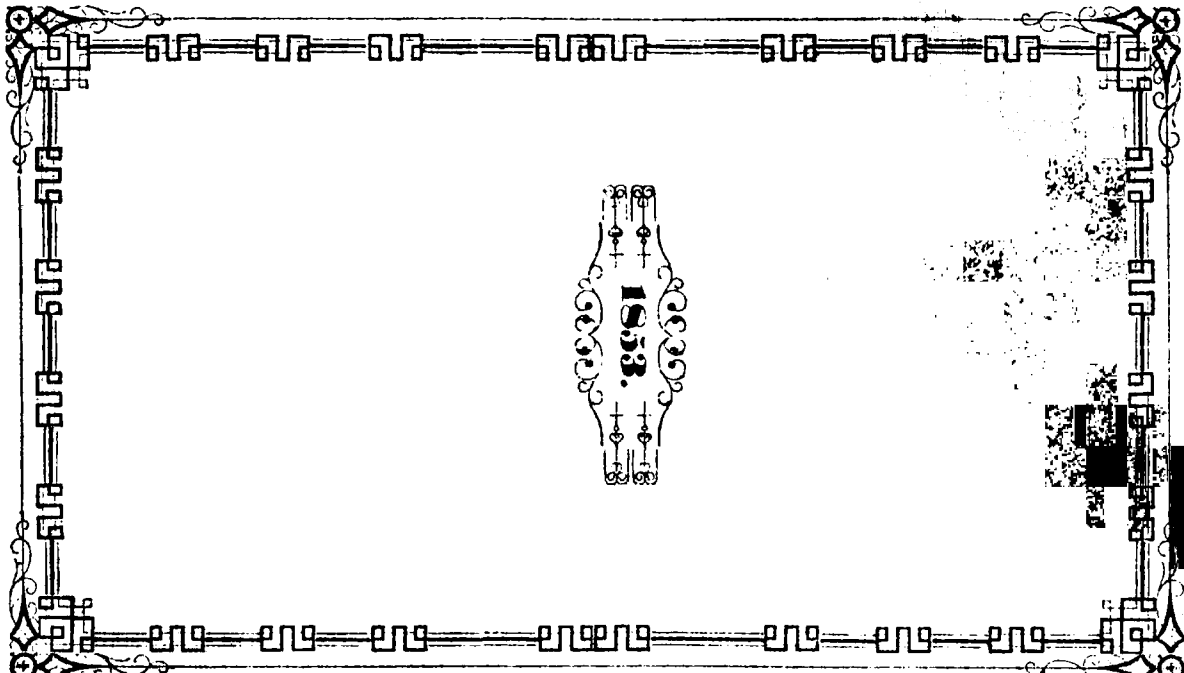
Torsdagen d. 21 Juli Kl. 9 Form. prøves de ny anmeldte Disciple, som da kunne give Møde.

Fredagen d. 22 Juli Kl. 10 Form. bekendtgjøres Examens Udfald, og foretages Dimission og Omflytning, hvorefter Sommerferien tager sin Begyndelse.

Tirsdagen d. 23 August Kl. 9 prøves de ny anmeldte Disciple, som ikke have kunnet indfinde sig før Ferien, og samme Dags Eftermiddag Kl. 3 begynder Undervisningen i det ny Skoleaar.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Slutningshøjtideligheden indbydes herved Disciplenes Fædre og Værger samt enhver, som interesserer sig for Skolen og dens Gjerning.

1853.